

به نام خدا

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی سمنان

مروری کوتاه بر برنامه ریزی توسعه در ایران
همراه باگزیده مواد قانونی برنامه، مصتم پیشرفت

(۱۴۰۲-۱۴۰۶)

مرکز پژوهش و مطالعات اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی سمنان

تیرماه ۱۴۰۳

بخش اول

کلیات و مبانی نظری

« الزامات قانونی تدوین برنامه (جایگاه قانونی برنامه های پنجساله) در ایران »

بر اساس بند ۳ ماده ۱ قانون برنامه و بودجه سال ۱۳۵۱، که بر اساس آن ۴ ویژگی برای هر برنامه‌ای در نظر گرفته شده است:

« برنامه‌های عمرانی پنج ساله:

(۱) برنامه جامعی است که برای ۵ سال تصویب می‌شود،

(۲) حاوی سیاست‌ها و هدف‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی.

(۳) پیش‌بینی منابع مالی دولت و شرکت‌های دولتی و بخش خصوصی است که صرف عملیات عمرانی می‌شود و

(۴) در بردارنده میزان اعتبارات عمرانی و جاری دولت و هزینه‌های عمرانی شرکت‌های دولتی و بخش خصوصی جهت وصول به اهداف.

بند ۳ ماده ۱: منظور از برنامه عمرانی پنج ساله برنامه جامعی است که برای مدت پنج سال تنظیم و به تصویب مجلس می‌رسد و ضمن آن هدف‌ها و سیاست‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی طی همان مدت مشخص می‌شود.

ماده ۵: سازمان موظف است برنامه درازمدت کشور را با تبادل نظر با دستگاه‌های اجرایی و تسلیم آن به شورای اقتصاد تهیه نماید.

ماده ۷: سازمان باید قبل از پایان هر دوره برنامه عمرانی پنج ساله دوره بعد را بر اساس پیشنهاد های دستگاه‌های اجرایی و مطالعات خود و تلفیق آنها با در نظر گرفتن اولویت‌ها تهیه و به شورای اقتصاد تسلیم نماید تا پس از بررسی و تایید برای طرح در هیات وزیران ارسال شود.

«فرازهایی کوتاه بروضعیت برنامه ریزی توسعه در ایران با تاکید بر برنامه هفتم پیشرفت»

❖ در ایران هم اکنون هشتمین دهه **برنامه ریزی اقتصادی**، هشتمین دهه **برنامه ریزی کالبدی**، و پنجمین دهه **آمایش یا رویکرد آمایشی** را پشت سر می گذاریم.

❖ مرور صندوقچه خاطرات تاریخی در حوزه برنامه ریزی در ایران دلالت دارد بر **۷۹ سال برنامه ریزی**، **۱۶ برنامه محدود ۸ دهه**، **در قامت ملی**، در خاطرات تاریخی و توسعه یک کشور چنان پر معنا پر دلالت هستند تا چشم هر جستجوگری را به خویش جلب و جذب کند. (فرانسه و ژاپن فقط اسال پیش از ایران به برنامه ریزی اقتصادی روی آوردند). در این دوره نسبتاً طولانی، کشور تجربه تهیه **۱۶ و اجرای ۱۱ برنامه** عمرانی و توسعه اقتصادی و **۵۴ سال** هدایت اقتصادی را با ساز و کار **برنامه متمرکز** پشت سر گذاشته و حدود **۱۳ سال** در این دوره نیز اقتصاد، بدون برنامه توسعه اقتصادی، مدیریت شده است.

❖ فرآیند گذشته برنامه ریزی در ایران نشان می دهد؛ که ابتدا **بارویکرد های مهندسی** به تدوین برنامه های توسعه اقدام گردید، سپس **رویکرد های اقتصادی** و سرانجام به **رویکرد های برنامه ریزی** توجه شده است. این مراحل که قاعدتاً سیر تکاملی را می پیموده به **برنامه ریزی آمایش سرزمین** منتهی گردید.

❖ تجربه **۸۰ سال** پیشینه برنامه ریزی در ایران، **دو ویژگی اساسی و محوری** را با خود به همراه داشته است:

۱. برنامه ریزی اقتصادی و بخشی
۲. سامان برنامه ریزی تمرکزگرا.

❖ **۸ برنامه قبل از انقلاب** ۵ برنامه کلاسیک، (یک برنامه به دلیل افزایش قیمت نفت اجرانشد، برنامه ششم هم که فرصت اجرا پیدا نکرد. یک برنامه ۵ ساله هم در زمان رضا شاه نوشته شد که البته به اجرا در نیامد ولی بهر حال جزء سند برنامه ریزی ایران محسوب می شوند).

❖ **عمده ترین اهداف و ویژگی های برنامه های عمرانی قبل از انقلاب:**

- دستیابی به نرخ رشد اقتصادی به عنوان هدف مسلط در تمام برنامه ها.
- استراتژی جایگزینی واردات به عنوان غالب ترین استراتژی صنعتی شدن.
- بهره گیری از تکنولوژی سرمایه بر به جای استفاده از نیروی انسانی.
- اتکاء به درآمدهای ناشی از فروش نفت.
- افزایش در آمد ملی.

- توزیع عادلانه در آمداز طریق تامین کار و گسترش خدمات اجتماعی.
- توسعه متوازن مناطق و مشارکت مسئولان محلی در تهیه برنامه ها .
- توسعه بلندمدت کشور.
- ساماندهی فضایی و فیزیکی کشور (آمایش سرزمین).
- مشارکت بیشتر بخش خصوصی و کاهش تمرکززدن روی مناطق.

❖ عمده ترین اهداف و ویژگی های برنامه های توسعه بعد از انقلاب:

- ▶ اهتمام به گسترش عدالت اجتماعی و تامین کالاهای اساسی و بهبود توزیع درآمدها.
- ▶ رشد و توسعه اقتصادی پایدار توأم با ثبات.
- ▶ توسعه دانش پایه ، عدالت محور و در تعامل با جهان .
- ▶ کاهش وابستگی اقتصاد کشور به درآمدهای حاصل از فروش نفت.
- ▶ حذف انحصارات و تمرکززدایی از ساختار اداری و اقتصادی.
- ▶ هدفمند نمودن سیاست های حمایتی دولت .
- ▶ ارتقاء بهره وری نیروی کار.
- ▶ آمایش سرزمین و توازن منطقه ای .

❖ تقریباً در همه برنامه های گذشته، منابع تخصیص داده شده بیشتر از اهدافی بوده که محقق شده است، لذا همواره این پرسش اساسی و بنیادین مطرح است که چرا اهداف برنامه ها تاکنون محقق نشده است ؟

❖ در برنامه های پنج ساله گذشته بیش از این که **رشد و توسعه** در کنار هم هدف باشند، **رشد هدف** بوده است ، انعکاس این روش ، در **عدم تعادل ها در پهنه سرزمین** خود را نمایان کرده است .

❖ در نگاهی کلی ، برنامه های توسعه در ایران متأسفانه **تقاضا محور** نبوده اند و عموماً **آمرانه و اجباری** طراحی و اجرا شدند.

❖ نگاه رایج به برنامه در ایران بیش از آنکه **نگاهی توسعه خواه باشد، نگاهی مکانیکی بوده و هست**، بدون توجه به محدودیت های موجود و اولویت های کشور ، اهداف بی شماری را در برنامه ها دنبال می کنیم ، نگاهی که باعث فرصت سوزی و دور شدن از مسیر توسعه ای شده و می شود.

❖ **بنابر آمار پایان سال ۱۳۹۹ دیوان محاسبات، کشور در خصوص عملکرد قانون برنامه ۵ ساله ششم توسعه کشور فقط ۳۵ درصد احکام این برنامه کامل تحقق پیدا کرده است و در ۶۵ درصد احکام، اهداف قانون گذار به صورت صد درصد محقق نشده است.**

❖ **در شش برنامه بعد از انقلاب تنها برنامه‌ای که به تحقق اهدافش نزدیک شد؛ برنامه سوم توسعه بود (میزان تحقق اهداف برنامه ۶۷٪).**

❖ **کمترین میزان تحقق اهداف برنامه : برنامه چهارم توسعه ۲۸٪.**

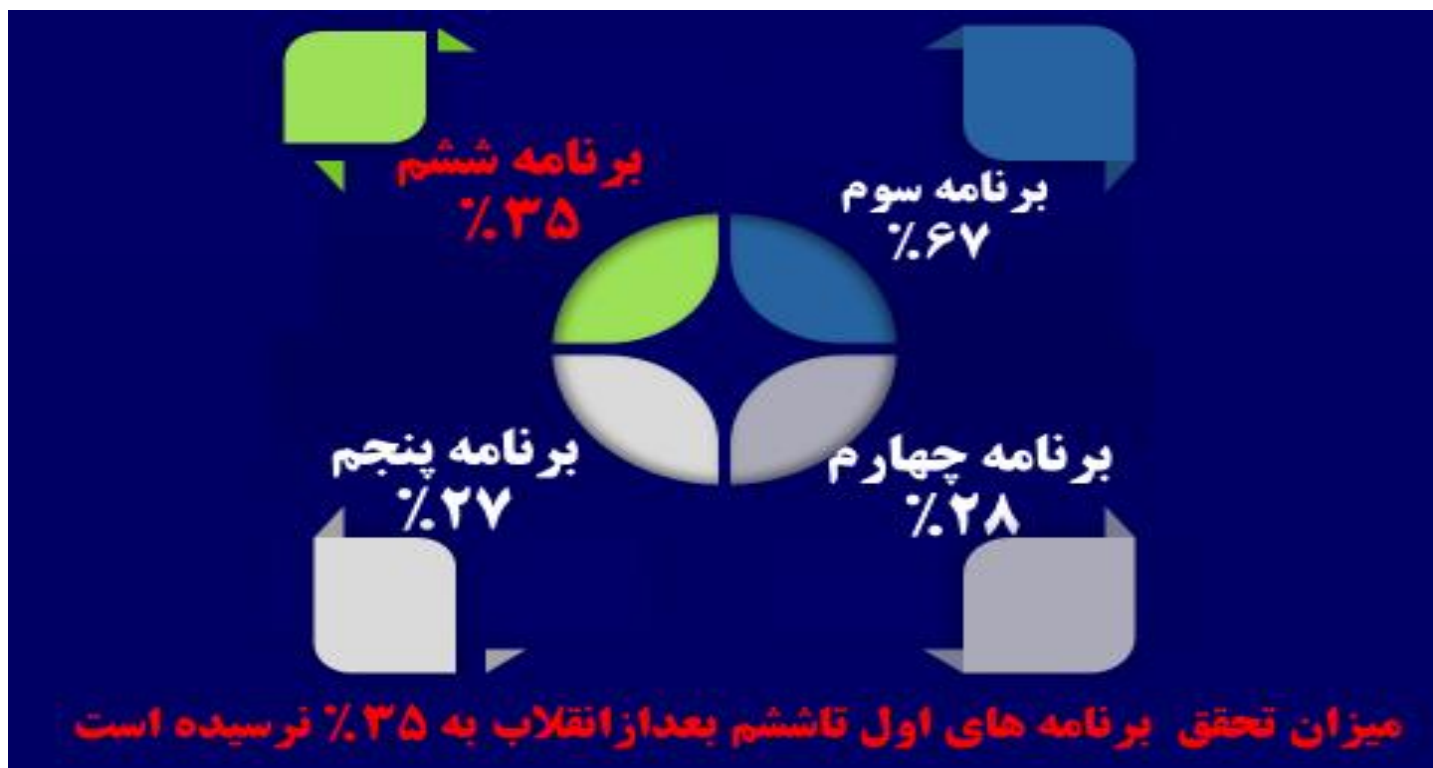
جدول شماره ۱: مقایسه ویژگی های قوانین برنامه های توسعه ایران در قبل و بعد از انقلاب

اعضای کانون و بخشی	تعداد جدول	حجم احکام برنامه			حاکمیت برنامه	نوع برنامه	دوره برنامه	عنوان برنامه	
		کلی	سایر	تیسره					
ندارد	۷	۲۰	۰	۹	۱۶	اجباری	۱۳۲۸-۱۳۳۶	برنامه عمرانی اول کشور	قبل از انقلاب اسلامی
ندارد	۵	۷۸	۱۷	۱۰	۲۱	اجباری	۱۳۳۵-۱۳۴۱	برنامه عمرانی دوم کشور	
ندارد	۱۳	۱۰۰	۵۶	۷	۳۷	مختلط (ارشادی-اجباری)	۱۳۴۵-۱۳۴۶	برنامه عمرانی سوم کشور	
ندارد	۲۱	۸۶	۳۹	۱۰	۳۷	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۴۷-۱۳۵۱	برنامه عمرانی چهارم کشور	
ندارد	۵	۱۱	۰	۲	۹	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۵۲-۱۳۵۶	برنامه عمرانی پنجم کشور	
-	-	-	تصویب نشد	-	-	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۵۷-۱۳۶۱	برنامه عمرانی ششم کشور	
ندارد	۱۹	-	تصویب نشد	-	-	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۶۲-۱۳۶۶	برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	بعد از انقلاب اسلامی
ندارد	۱۱	۱۰۶	۵۱	۵۲	۱	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۶۸-۱۳۷۲	برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	
(کانون)	۱۳	۲۷۸	۱۷۶	۱۰۶	۱	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۷۱-۱۳۷۸	برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	
ندارد	۲	۵۹۰	۲۸۹	۵۷	۱۹۹	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۷۹-۱۳۸۳	برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	
ندارد	۹	۶۹۸	۵۳	۳۱	۱۶۱	مختلط (ارشادی - اجباری)	۱۳۸۱-۱۳۸۸	برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	
ندارد	-	-	-	۱۹۲	۲۳۵	ارشادی-اختیاری-اجباری	۱۳۸۹-۱۳۹۳	برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	

ویژگی های کلی نظام برنامه ریزی ایران

میزان تحقق چهار برنامه های توسعه پس از انقلاب

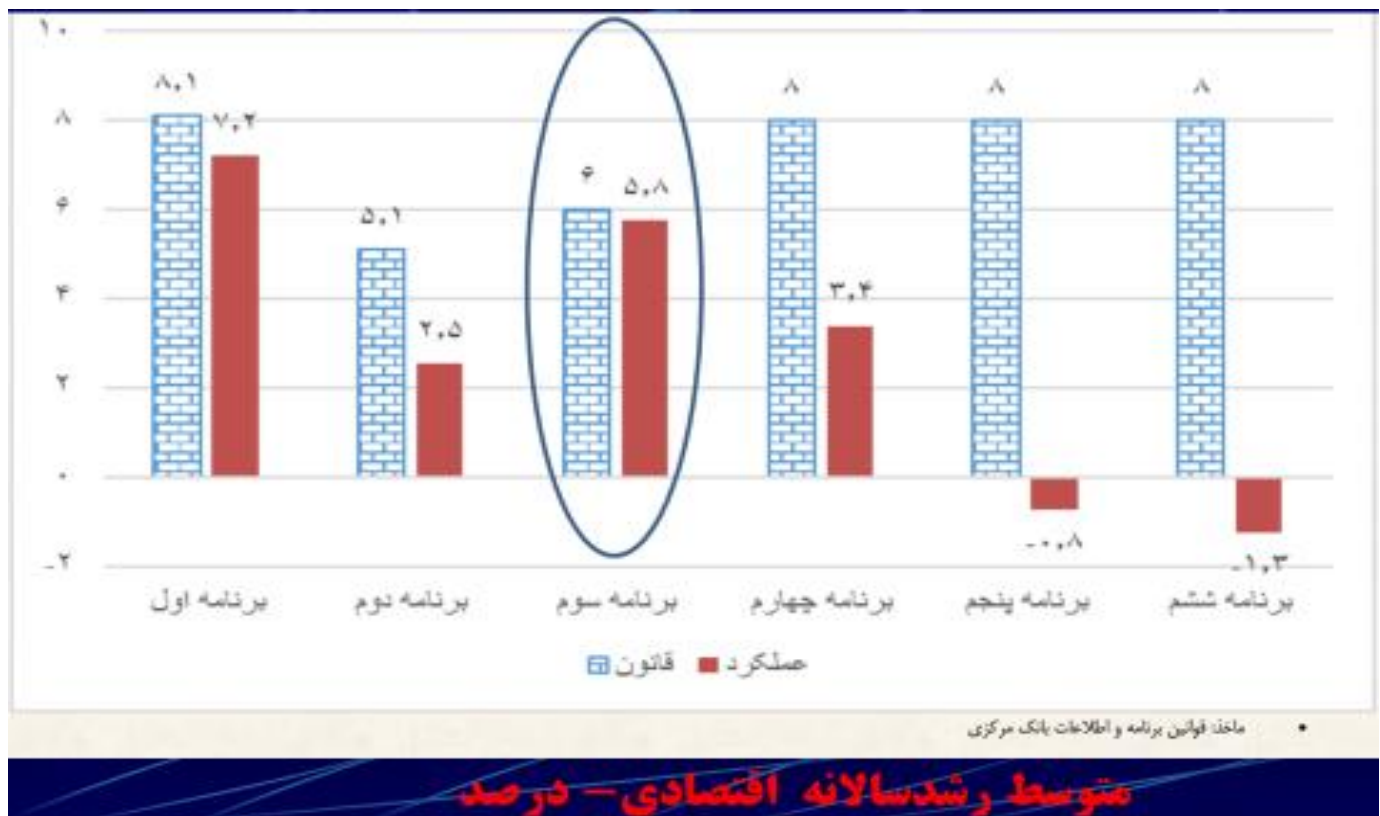
جایگاه کلی ایران در برخی از شاخص های توسعه در سال ۲۰۲۰

شاخص دولت شکننده، از بین ۱۷۵ کشور، رتبه ایران ۱۳۵	شاخص سهولت انجام کسب و کار، از بین ۱۹۰ کشور، رتبه ایران ۱۲۷	شاخص لگاتوم، از بین ۱۶۷ کشور، رتبه ایران ۱۲۰
شاخص جهانی صلح، از بین ۱۶۳ کشور، رتبه ایران ۱۴۲	شاخص حقوق مالکیت، از بین ۱۲۹ کشور، رتبه ایران ۱۱۳	شاخص پیشرفت اجتماعی، از بین ۱۶۳ کشور، رتبه ایران ۹۳
عملکرد محیط زیستی، از بین ۱۸۰ کشور، رتبه ایران ۶۷	شاخص نوآوری، از بین ۱۶۹ کشور، رتبه ایران ۶۷	شاخص توسعه انسانی، از بین ۱۸۹ کشور، رتبه ایران ۷۰
شاخص شدت انرژی، از بین ۱۹۰ کشور، رتبه ایران ۱۶۰	شاخص رقابت پذیری، از بین ۱۴۱ کشور، رتبه ایران ۹۵	شاخص گزارش جهانی شادی، از بین ۱۵۳ کشور رتبه، ایران ۱۱۸
شاخص جهانی حکمرانی، از بین ۲۰۲ کشور، رتبه ایران ۱۸۱		

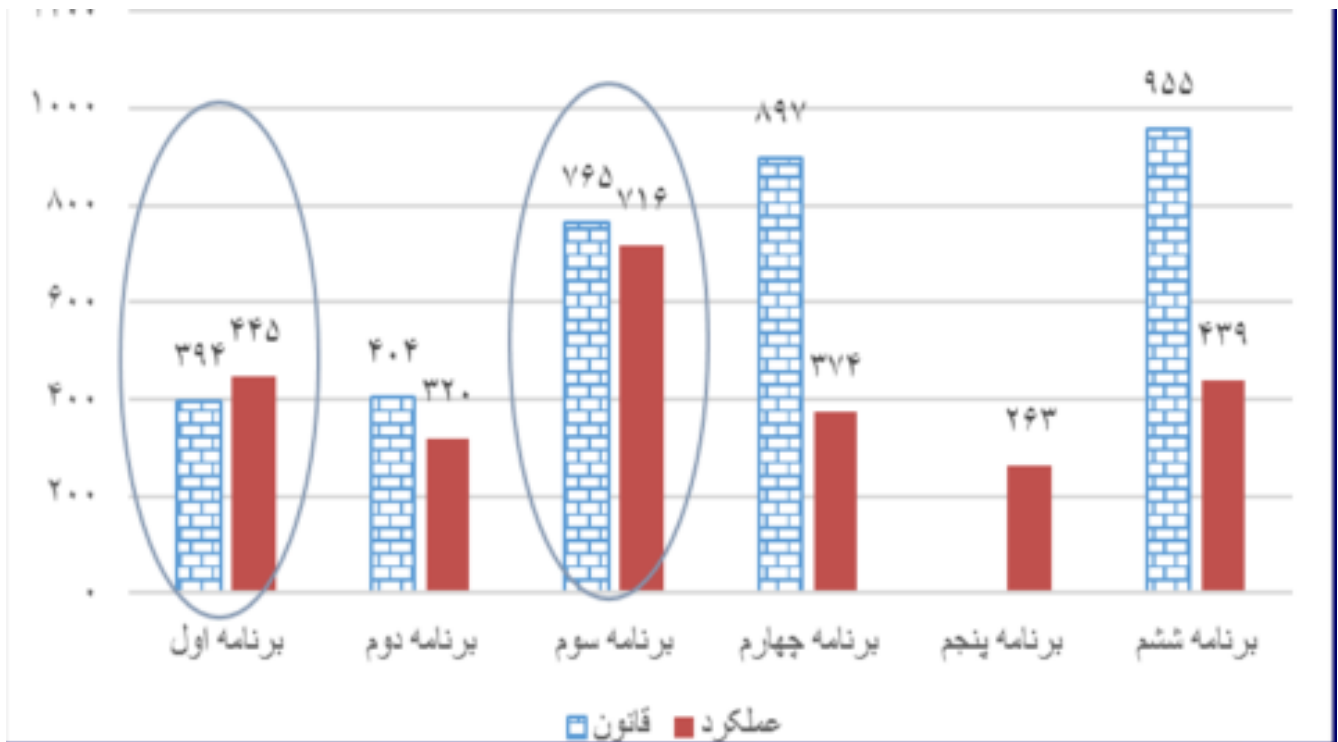
جدول شماره ۲: مقایسه ویژگی های قوانین برنامه های توسعه ایران

حجم احکام برنامه						نوع برنامه	عنوان برنامه	
اهداف کلان و بخشی	جدول	کل	سایر	تبصره	ماده	غیر جامع	برنامه عمرانی اول	
ندارد	۷	۲۰	۰	۴	۱۶	غیر جامع	برنامه عمرانی اول	قبل از انقلاب
ندارد	۵	۷۸	۴۷	۱۰	۲۱	غیر جامع	برنامه عمرانی دوم	
ندارد	۱۳	۱۰۰	۵۶	۷	۳۷	جامع	برنامه عمرانی سوم	
دارد	۲۱	۸۶	۳۹	۱۰	۳۷	جامع	برنامه عمرانی چهارم	
دارد	۵	۱۱	۰	۲	۹	جامع	برنامه عمرانی پنجم	
—	۰	—	—	—	—	جامع	برنامه عمرانی ششم	
دارد	۱۱	۱۰۴	۵۱	۵۲	۱	جامع	برنامه اول توسعه	بعد از انقلاب
کلان	۱۳	۲۷۸	۱۷۶	۱۰۱	۱	جامع	برنامه دوم توسعه	
ندارد	۲	۵۴۰	۲۸۴	۵۷	۱۹۹	جامع	برنامه سوم توسعه	
دارد	۹	۶۹۸	۵۳	۳۴	۱۶۱	جامع	برنامه چهارم توسعه	
ندارد	—	۴۲۷	۰	۱۹۲	۲۳۵	جامع	برنامه پنجم توسعه	
دارد	۱۷	۲۵۲		۱۲۸	۱۲۴	جامع	برنامه ششم توسعه	

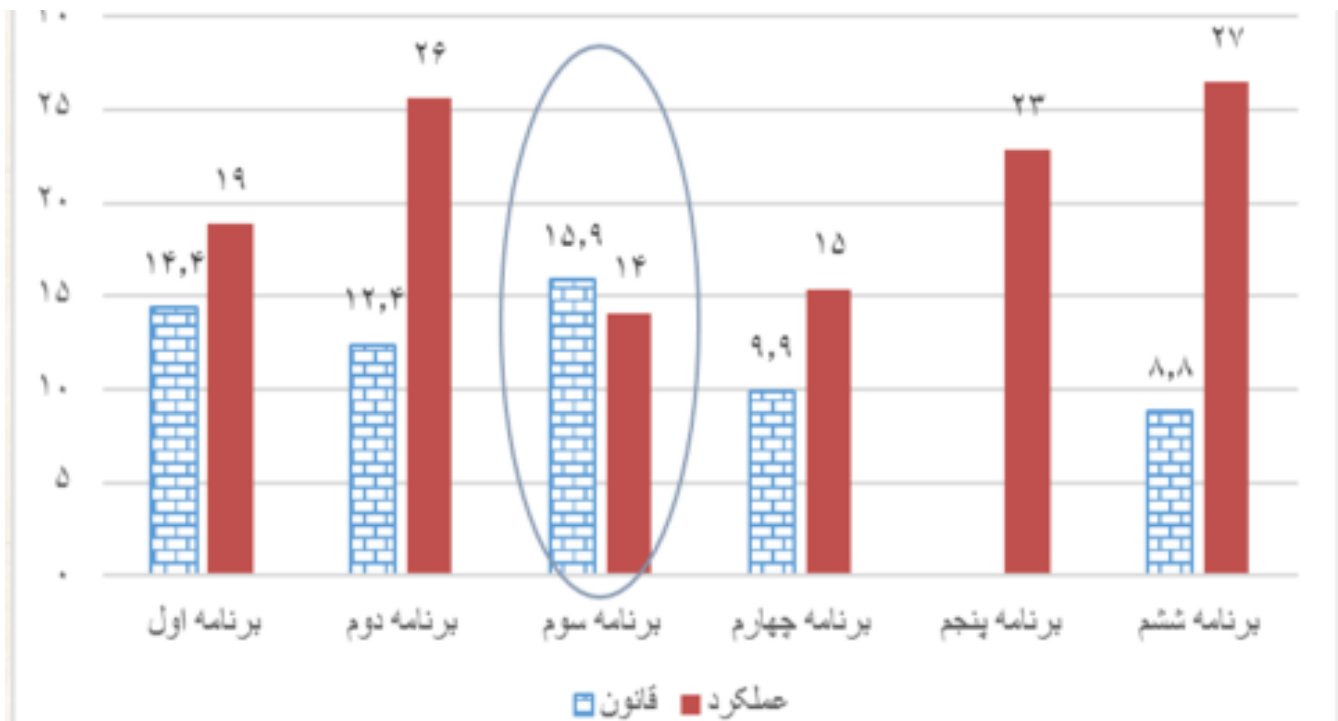
نمودار شماره ۱: عملکرد اهداف کمی برنامه های توسعه، از بعد رشد اقتصادی - درصد

نمودار شماره ۲: عملکرد اهداف کمی برنامه های توسعه از بعد متوسط سالانه اشتغال جدید – هزار نفر

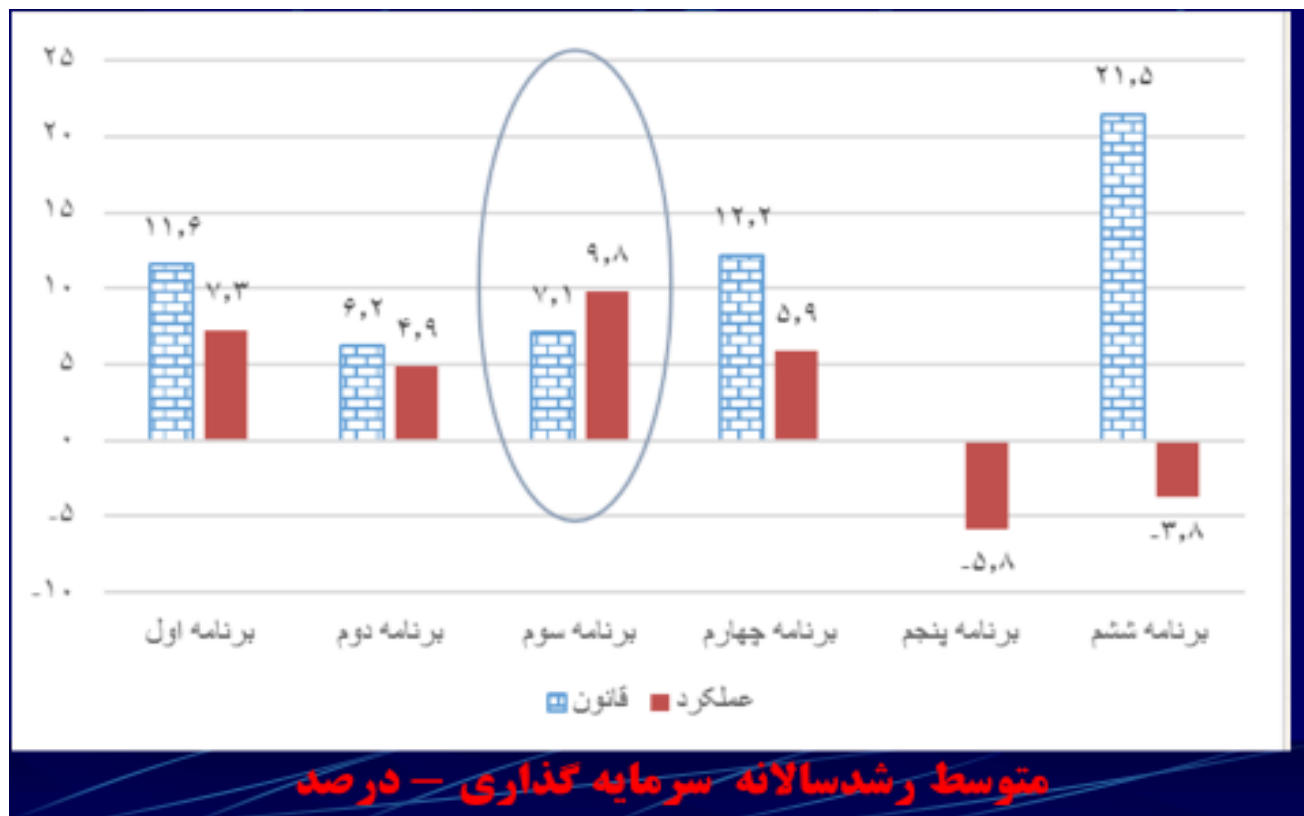

نمودار شماره ۳: عملکرد اهداف کمی برنامه های توسعه از بعد تورم – درصد

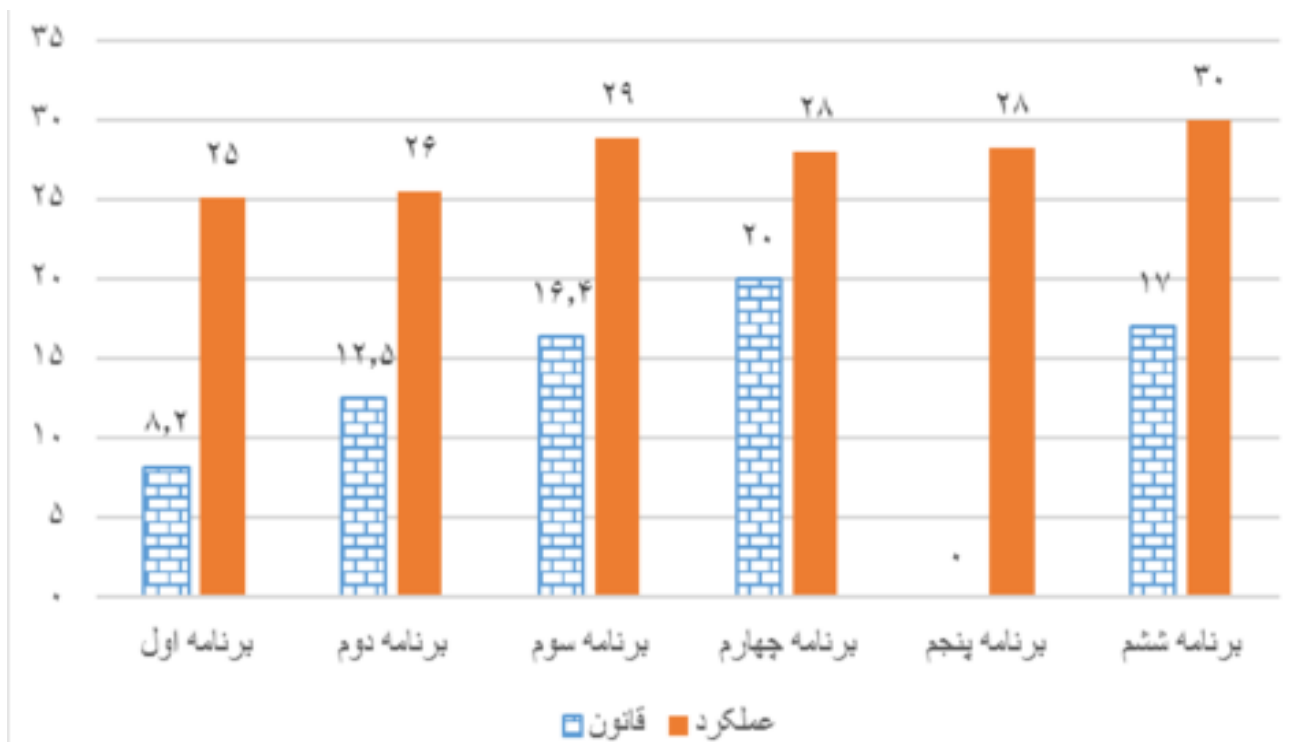

در برنامه پنجم برای تورم هدف گذاری نشده است.

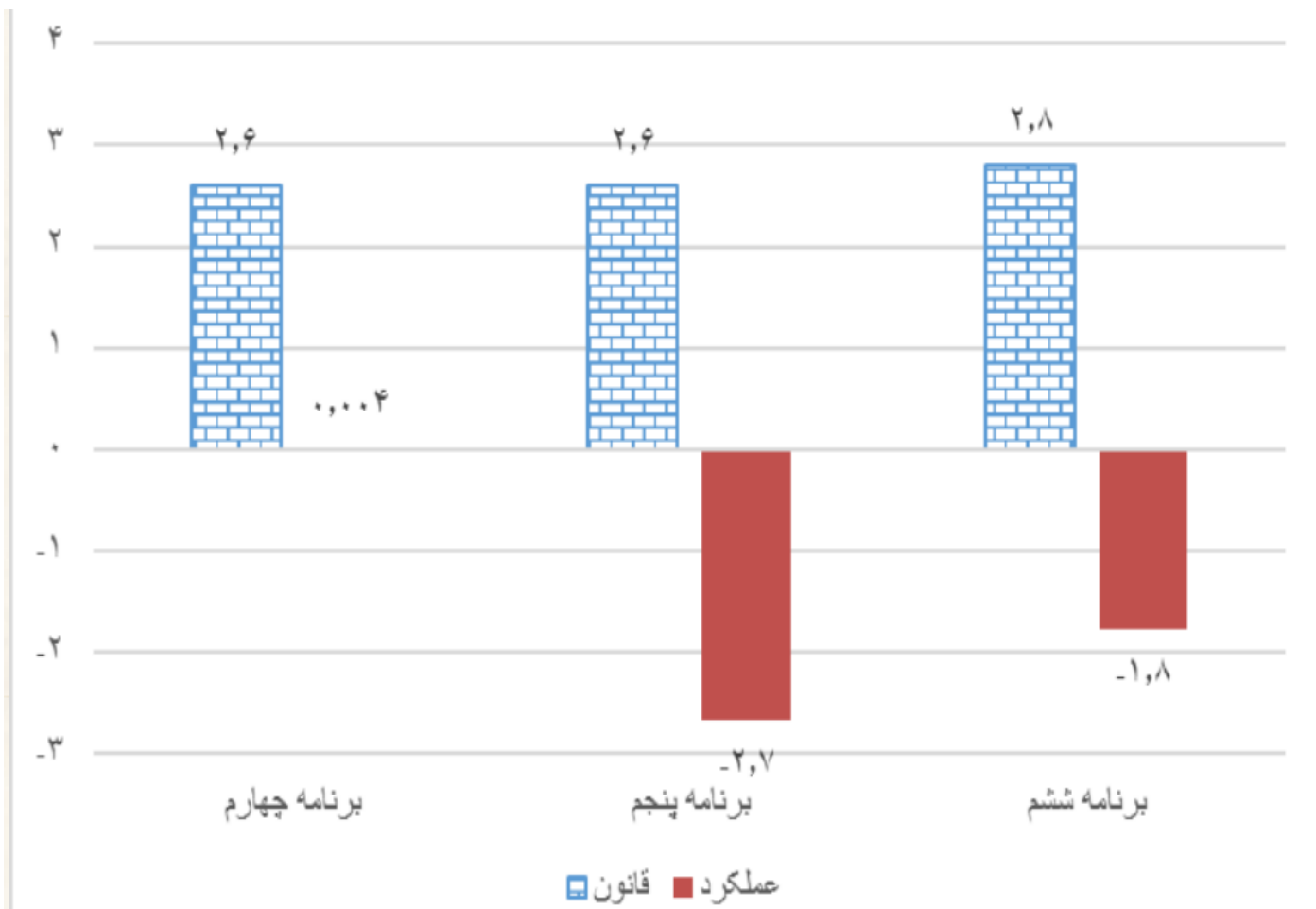
نمودار شماره ۴: عملکرد اهداف کمی برنامه های توسعه از بعد رشد سرمایه گذاری - درصد

نمودار شماره ۵: عملکرد اهداف کمی برنامه های توسعه از بعد رشد نقدینگی - درصد

نمودار شماره ۶: عملکرد اهداف کمی برنامه های توسعه از بعد متوسط رشد بهره وری کل عوامل تولید - درصد

بخش دوم

خلاصه گزارش مدیریتی

«قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران»

پیش گفتار:

برنامه هفتم پیشرفتن چهارمین برش از سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور و اولین برنامه در راستای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است که برای تحقق عدالت و با رویکرد مسئله محوری بر موضوعات انسانی و مهم کشور تمرکز نموده است این برنامه با اتکا به اسناد بالادستی از جمله؛ سند تحول دولت، مردمی برنامه‌های اولویت دار مشخصی را براساس پیشران‌های توسعه محور انتخاب و مبنای حرکت توسعه مستمر و با ثبات در جامعه تنظیم و تدوین نموده است.

برنامه هفتم پیشرفت در **قالب ۲۴ فصل و ۱۲۰ ماده** بخش تنظیم شده و **نگاه اصلی در برنامه مذکور حل ناترازی های کشور** است. ناترازی های مهمی که در زمینه بودجه عمومی دولت با آن روبرو بوده و مستلزم اصلاح ساختار بودجه کشور است **ناترازی های بخش پولی و بانکی** کشور که مستلزم اصلاح نظام بانکی و افزایش اختیارات بانک مرکزی است **ناترازی که در حوزه صندوق های بازنشستگی** در قالب یک پدیده مخاطره آمیز وجود دارد. **ناترازی که در حوزه تامین انرژی** (برق، گاز طبیعی و فرآورده های نفتی) در کشور وجود دارد و در یک دهه گذشته با این ناترازی ها در حوزه نفت و گاز فرآورده های نفتی و غیره مواجه هستیم و با توجه به افزایش مصرف سالانه این ناترازی ها در حال تشدید شدن است. همانگونه که پیشتر بیان شد برنامه هفتم توسعه ۲۴ فصل تدوین شده است. **فصل اول** که خود شامل **چهار بخش** است مربوط به **مسائل اقتصادی** است. در واقع از ماده ۲ تا ماده ۶، مربوط به مسائل اقتصادی است. فصل اقتصادی در این برنامه در ۴ بخش تجهیز منابع، محیط کسب و کار، مردمی سازی اقتصاد و اشتغال نگاشته شده است. در ماده دوم مقوله رشد اقتصادی، بیان شده که متوسط نرخ رشد اقتصادی در طول سال های برنامه باید ۸ درصد باشد که **حداقل یک سوم آن از محل رشد بهره وری کل عوامل تولید خواهد بود**. نکته قابل توجه این است که عدد رشد ۸ درصدی در برنامه های پیشین توسعه نیز مطرح شده بود. با اشاره به پیش بینی رشد سالانه ۸ درصدی اقتصاد در برنامه هفتم، طبق بیانات معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، برای تحقق این میزان این رشد، باید **بتوانیم معادل ۱۰۰ میلیارد یورو در سال سرمایه گذاری از ۵ منبع داخلی و خارجی جذب کنیم**.

جدول شماره ۳: فصول و بخش های مربوطه به هر فصل در قانون برنامه هفتم پیشرفت

فصل	بخش	تعداد مواد هر فصل
فصل اول - رشد اقتصادی	۱. تجهیز منابع ۲. محیط کسب و کار ۳. مردمی سازی اقتصاد ۴. اشتغال	۶-۲
فصل دوم - اصلاح نظام بانکی و مهار تورم	۱. ساختار مالی نظام بانکی ۲. نظارت بر موسسات اعتباری و بازارهای غیر متشکل پولی ۳. سیاست های ارزی .	۱۱-۷
فصل سوم - اصلاح ساختار بودجه	۱. کلیات بودجه ۲. درآمد نفت و گاز ۳. مولدسازی ۴. سایر درآمدها ۵. اعتبارات هزینه ای ۶. طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ۷. تعهدات وبدهی ها ۸. شرکت های دولتی.	۱۲-۲۵
فصل چهارم - اصلاح نظام مالیاتی	-	۲۶-۲۷
فصل پنجم - اصلاح صندوق های بازنشستگی (اصلاحات مدیریتی، مالی و سنجه ای)	-	۲۸-۲۹
فصل ششم - تامین اجتماعی، سیاست های حمایتی و توزیع عادلانه درآمد	-	۳۰-۳۱
فصل هفتم - امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی	-	۳۲-۳۶
فصل هشتم - نظام مدیریتی یکپارچه منابع آب	۱- نظام مدیریتی آب ۲. مدیریت مصرف و بهره وری آب ۳. منابع آب های سطحی و زیرزمینی ۴. بازچرخانی پساب	۴۱-۳۷
فصل نهم - انرژی	۱. نظام راهبری انرژی ۲. تولید و سیاست (دیپلماسی) انرژی ۳. مصرف انرژی	۴۶-۴۲
فصل دهم - طرح های صنعت، معدن و رشد تولید	-	۴۸-۴۷
فصل یازدهم - توسعه مسکن	۱. مسکن حمایتی ۲. مسکن روستایی ۳. مسکن بافت فرسوده و ناکار آمد شهری ۴. سایر روش های ساخت ۵. تامین منابع مالی ۶. ارتقای بهره وری	۵۵-۴۹

۵۶-۶۳	۱. مدیریت گذر (ترانزیت) ۲. مشوق ها و حمایت ها ۳. زیر ساخت ۴. اقتصاد دریا محور	فصل دوازدهم - گذر (ترانزیت) و اقتصاد دریا محور
۶۴-۶۷	۱. شبکه ملی اطلاعات ۲. اقتصاد ر قومی (دیجیتال)	فصل سیزدهم - توسعه شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد ر قومی (دیجیتال)
۶۸-۷۳	۱. ارتقای کیفیت خدمات ۲. راهبری نظام سلامت ۳. دارو و تجهیزات پزشکی ۴. بیمه سلامت	فصل چهاردهم - ارتقای نظام سلامت
۷۴-۷۸	-	فصل پانزدهم - ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه
۷۹-۸۱	-	فصل شانزدهم - زن ، خانواده و جمعیت
۸۲-۸۳	-	فصل هفدهم - میراث فرهنگی ، گردشگری و صنایع دستی
۸۴-۸۶	-	فصل هجدهم - سیاست داخلی و ارتقای سلامت اجتماعی
۸۷-۹۲	۱. سرمایه انسانی ۲. کیفیت و عدالت تربیتی ۳. بازماندگان از تحصیل ۴. نظام مدیریتی ۵. آموزش و پرورش به منابه امر ملی	فصل نوزدهم - ارتقای نظام آموزشی
۹۳-۹۹	۱. تحقیقات و پژوهش ۲. آموزش ۳. مرجعیت علمی ۴. منابع مالی	فصل بیستم - ارتقای نظام علمی ، فناوری و پژوهشی
۱۰۰-۱۰۱	۱. دیپلماسی سیاسی ۲. سیاست (دیپلماسی) اقتصادی	فصل بیست و یکم - سیاست خارجی
۱۰۲-۱۰۳	-	فصل بیست و دوم - دفاعی و امنیتی
۱۰۴-۱۱۱	۱. ساختار دولت ۲. سرمایه انسانی دولت ۳. هوشمندسازی و دولت الکترونیک ۴. ارزیابی عملکرد و ارتقای رقابت پذیری ۵. نظام بهره وری	فصل بیست و سوم - اصلاح نظام اداری
۱۱۲-۱۲۰	۱. ساختار راهبری برنامه	فصل بیست و چهارم - تحول قضایی و حقوقی

« نکاهی کوتاه به متغیرهای کلان قانون برنامه هفتم پیشرفت و مقایسه آن با برنامه ششم توسعه »

در قانون برنامه هفتم پیشرفت، اهدافی مانند رشد اقتصادی ۸ درصدی، تورم تک‌رقمی در پایان سال ۱۴۰۶، کاهش رشد نقدینگی در دوره پنج‌ساله برنامه و رشد اشتغال در این دوره محور قرار گرفته است. این مهم در حالی است که بسیاری از اهداف برنامه توسعه قبلی هنوز تحقق نیافته است. در جدول زیر به بخشی از اهداف کلان مورد نظر در برنامه هفتم پیشرفت اشاره می‌گردد.

جدول شماره ۱: مقایسه شاخص های مهم اقتصاد کلان و متغیرهای اقتصادی بخش های اقتصادی در برنامه ششم و هفتم توسعه

ردیف	شاخص	واحد اندازه گیری	متوسط در برنامه ششم توسعه	هدفگذاری برنامه هفتم توسعه
۱	رشد اقتصادی متوسط سالانه	درصد	۸	۸
۲	ضریب جینی		۰,۳۴	۰,۳۲
۳	نرخ تورم	درصد	۸,۸	۹,۵
۴	متوسط نرخ تورم در طول برنامه هفتم	درصد		۱۹,۷
۵	نرخ بیکاری	درصد	۱۰,۲	
۶	متوسط رشد سالانه واردات کل	درصد	۱۶,۹	۱۶,۲
۷	متوسط رشد سالانه نقدینگی	درصد	۱۷	۱۳,۸ در پایان برنامه
۸	متوسط رشد سالانه بهره وری کل عوامل تولید	درصد	۲,۸	۲,۸
۹	متوسط رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (سرمایه گذاری)	درصد	۲۱,۴	۲۲,۶
۱۰	متوسط رشد صادرات نفتی در طول برنامه			۱۲
۱۱	متوسط رشد صادرات غیر نفتی کالا و خدمات	درصد	۲۱,۷	۲۳
۱۲	متوسط رشد سالانه بخش کشاورزی	درصد	۸,۰	۵,۵
۱۳	متوسط رشد سالانه بخش نفت	درصد	۷,۰	۹
۱۴	متوسط رشد سالانه بخش معدن	درصد	۸,۸	۱۳
۱۵	متوسط رشد سالانه بخش صنعت	درصد	۹,۲	۸,۵
۱۴	متوسط رشد سالانه بخش آب، برق و گاز	درصد	۹,۰	۸
۱۶	متوسط رشد سالانه بخش ساختمان	درصد	۷,۵	۹,۰
۱۷	متوسط رشد سالانه بخش حمل و نقل و انبارداری	درصد	۸,۳	۱۰
۱۸	متوسط رشد سالانه بخش ارتباطات	درصد	۱۹,۴	۱۱
۱۹	متوسط رشد سالانه بخش سایر خدمات	درصد	۵,۸	۶,۵
۲۰	رشد اشتغال سالانه	درصد	۳,۹	۳,۹
۲۱	میزان سرمایه گذاری لازم برای تحقق رشد ۸٪	هزار میلیارد تومان		۶۰۲۳۴

رویکردهای کلی برنامه هفتم پیشرفت :

در سند برنامه هفتم پیشرفت دو رویکرد مهم مطرح شده‌است :

(۱) یکی دستیابی به رشد فراگیر و

(۲) برنامه ریزی هسته‌های کلیدی برای توسعه.

برای هر یک از بخش‌های مختلف نیز اعداد و ارقامی در نظر گرفته شده است. در برنامه هفتم برای **بخش کشاورزی رشد ۵,۵ درصد، نفت ۹ درصد، معدن ۱۳ درصد، صنعت ۸,۵ درصد، آب، برق و گاز ۸ درصد، ساختمان ۹ درصد، حمل و نقل و انبارداری ۱۰ درصد، ارتباطات ۱۱ درصد و سایر خدمات ۶,۵ درصد.**

برنامه ششم توسعه در اجرا با چالش‌های عدیده‌ای مواجه بوده است. اثرپذیری تولید ناخالص داخلی از مشکلات ساختاری بودجه نفت محور بودن رشد اقتصادی وابستگی دولت و اقتصاد ملی به درآمدهای حاصل از صدور نفت و اثرپذیری شدید اقتصاد از تداوم تحریم‌های بین‌المللی و همچنین نااطمینانی در مواجهه با شوک‌ها و اختلالات بیرونی نرخ رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری را به شدت کاهش داده است. این چالش در سه برنامه اول توسعه از سند چشم‌انداز نیز وجود داشته است به گونه‌ای که متوسط نرخ رشد سه برنامه اجرا شده ۱,۸ درصد در مقایسه با نرخ هدف گذاری ۸ درصدی می‌باشد نرخ منفی بهره‌وری عوامل تولید در دو دهه گذشته افزایش ضریب جینی از ۰,۳۴ به ۰,۳۸۰، کاهش نرخ رشد سرمایه‌گذاری از ۲۱,۵ درصد قانون برنامه ششم توسعه به ۴,۵- درصد، طولانی شدن عمر طرح‌های اقتصادی از ۱۰ سال ۱۳۹۱ به ۱۷,۶ سال در ۱۴۰۰ افزایش نرخ رشد نقدینگی از ۱۷ درصد قانون برنامه به ۳۰ درصد و عملکرد ۳,۵ درصدی صادرات غیر نفتی در مقایسه با هدف ۲۱,۷ درصدی قانون برنامه ششم توسعه بخشی از چالش‌های بنیادی موجود در اجرای برنامه‌های توسعه را نشان می‌دهد کاهش قدرت خرید و مصرف سرانه و آسیب‌پذیری جدی محیط زیست از دیگر چالش‌های اساسی و مهم برنامه ششم توسعه می‌باشد.

در چنین شرایطی اتخاذ تدابیر و ابتکارات محوری و اساسی با رویکرد جدی به چرخش‌های تحول‌آفرین در تدوین برنامه پنج‌ساله ضروری به نظر می‌رسد؛ در همین راستا رعایت راهبردهایی مبتنی بر ایجاد انضباط مالی و تنظیم رابطه مالی دولت با نفت و صندوق توسعه ملی، ارتقای بهره‌وری مشارکت حداکثری بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد، افزایش سرمایه‌گذاری خارجی ایجاد فرصت‌های عادلانه برای فعالان و کارگزاران اقتصادی از طریق بهبود محیط کسب و کار تعامل جدی مثبت و سازنده با کشورهای منطقه و توسعه صادرات غیر نفتی کاهش انحصار و مداخلات دولتی در اقتصاد و افزایش رقابت و شفافیت، استقرار تدبیر نظام شایسته‌سالاری در عمل و تسهیل‌گری و افزایش سطح پاسخگویی، حذف نهادهای ناکارآمد و گذار به استقرار نهادهای توسعه‌گرا و فراگیر و ارتقای مدیریت سرمایه‌انسانی و افزایش سرمایه اجتماعی و ارتقای عدالت‌سرزمینی از طریق رعایت ملاحظات آمایشی و قضایی در طراحی و تنظیم برنامه در رویکرد برنامه هفتم توسعه به صورت جدی مورد توجه است.

بر همین اساس در برنامه هفتم توسعه تحرک بخشی به چرخه قدرت ملی از طریق تمرکز بر جهش اقتصادی به منظور تفوق بر چالش‌های موجود مورد تاکید قرار گرفته است. از جمله هدف گذاری برنامه هفتم پیشرفت عبارتند از:

✓ هدف **رشد اقتصادی ۸ درصد.**

✓ رشد بهره وری کل عوامل تولید ۲,۸ درصد (سهام سی و پنج درصدی (۳۵٪) در تامین رشد اقتصادی هشت درصدی (۸٪)

✓ رشد موجودی سرمایه ۶,۵ درصد.

✓ رشد اشتغال ۳,۹ درصد سالانه معادل یک میلیون شغل.

✓ متوسط نرخ تورم ۱۷,۹ درصد و نرخ تورم هدفگذاری شده در پایان برنامه ۹,۵ درصد،

✓ متوسط رشد نقدینگی ۲۰,۴ درصد و در سال پایانی برنامه ۱۳,۸ درصد،

✓ رشد صادرات نفتی ۱۲ درصد،

✓ متوسط رشد صادرات غیر نفتی ۲۳ درصد،

✓ متوسط نسبت درآمدهای عمومی به اعتبارات هزینه‌ای ۹۴ درصد و در سال پایانی برنامه به ۱۰۰ درصد برسد.

✓ متوسط نرخ رشد بخشی در برنامه هفتم پیشرفت به منظور تحقق رشد ۸ درصدی، در بخش کشاورزی ۵/۵

درصد نفت ۹ درصد، معدن ۱۳ درصد صنعت ۸,۵، آب، برق و گاز ۸ درصد، ساختمان ۹ درصد حمل و نقل

و انبارداری ۱۰ درصد، ارتباطات ۱۱ درصد و سایر خدمات ۶,۵ درصد میزان سرمایه گذاری لازم به قیمت

جاری برای تحقق رشد اقتصادی ۸ درصد در کل اقتصاد معادل ۶۰۲۳۴ هزار میلیارد تومان.

به منظور تحقق اهداف فوق برنامه هفتم پیشرفت با ابتناء به جهت گیری‌های سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) با هدف پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت در چارچوب محورهای رشد اقتصادی و اشتغال مهار پایدار تورم اصلاحات ساختاری بودجه شامل اصلاح نظام بانکی بهبود فضای کسب و کار ارتقای بهره وری در حوزه‌های مختلف اقتصاد از جمله انرژی و سایر نهادهای تولید تقویت زنجیره ارزش در حوزه صنایع معدنی و صنایع نفت و گاز، تولید مسکن متناسب با نیاز، جامعه اقتصاد، رقومی تجارت و ترانزیت امنیت غذایی صندوق‌های بازنشستگی و تامین اجتماعی و حکمرانی یکپارچه منابع و مصارف آب ذیل همین سیاست‌ها تنظیم شده است.

محورهای برنامه هفتم پیشرفت :

- رشد اقتصادی.
- مهار تورم .
- امنیت غذایی .
- نظام سلامت ،مسکن .
- ناترازی انرژی.
- اصلاح ساختار بودجه .
- صندوق های بازنشستگی.

بخش سوم

گزیده مواد قانون برنامه، مصتتم پیشرفت

جمهوری اسلامی ایران

«گزیده مواد قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران»

ماده ۱ - اصطلاحات و اختصارات بکار رفته در این قانون در معانی مشروح ذیل است:

الف - برنامه: برنامه پنجساله هفتم پیشرفت (۱۴۰۳-۱۴۰۷).

ب - سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور.

پ - دستگاه های اجرائی: وزارتخانه ها مؤسسات دولتی زیر مجموعه قوه مجریه و شرکت های دولتی موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶،۶۱ و موضوع ماده (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶،۷،۸.

تبصره ۱ - تعریف «دستگاه اجرائی» در سایر قوانین نسبت به غیر این قانون به قوت خود باقی است.

تبصره ۲ - مؤسسات دولتی زیر مجموعه قوه مجریه و نیز شرکت های دولتی مذکور در این بند که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، مشمول این بند می باشند.

ت - مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی: مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موضوع ماده (۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و تبصره آن.

ث - بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ج - مؤسسه اعتباری: بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی موضوع بند «ح» ماده (۱) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲،۳،۳۰.

ج - مجلس: مجلس شورای اسلامی.

فصل ۱ - رشد اقتصادی

ماده ۲ - در اجرای بند (۱) سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم ابلاغی ۱۴۰۱،۶،۲۰ از سوی مقام معظم رهبری و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود.

جدول شماره (۱) - اهداف کمی سنجه های عملکردی رشد اقتصادی

متوسط رشد سالانه در برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۸	درصد	رشد اقتصادی
۲،۸ (سهام سی و پنج درصدی (۳۵٪) در تامين رشد اقتصادی هشت درصدی (۸٪)	درصد	رشد بهره وری کل عوامل تولید

خالص رشد شاغلان	درصد	۳,۹ (متوسط سالی یک میلیون شغل)
رشد صادرات نفتی	درصد	۱۲
رشد صادرات غیر نفتی	درصد	۲۳
رشد بخش نفت	درصد	۹
رشد بخش آب، برق و گاز	درصد	۸
رشد بخش حمل و نقل و انبارداری	درصد	۱۰
رشد بخش معدن	درصد	۱۳
رشد بخش صنعت	درصد	۸,۵
رشد بخش ساختمان	درصد	۹
رشد بخش کشاورزی	درصد	۵,۵
رشد بخش ارتباطات	درصد	۱۱
رشد سایر بخش خدمات	درصد	۶,۵

تبصره - به منظور بهره وری کل عوامل تولید سازمان مکلف است با همکاری دستگاه های اجرائی ذی ربط نسبت به تهیه برنامه های لازم برای ارتقای بهره وری به تفکیک بخش های مختلف از طریق واحدهای فناور شرکت های خصوصی و دانش بنیان متضمن زمان بندی عملیاتی سالانه تأمین منابع و تمهید مقدمات، تقسیم و توزیع وظایف و اختیارات تعیین مسؤول تحقق برنامه ها در هر بخش نظارت مؤثر و پاسخگویی و مسؤولیت تحقق بهره وری کل عوامل تولید مطابق برنامه زمان بندی در همه بخش ها با سهم سی و پنج درصد (۳۵٪) از هشت درصد (۸٪) رشد اقتصادی تا پایان سال اول برنامه اقدام قانونی به عمل آورد و به صورت سالانه نسبت به پایش و گزار شگری بهره وری کل عوامل تولید و تحقق برنامه ها اقدام نماید. مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی نیز مشمول این حکم می باشند.

سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش پایش بهره وری کارکنان در بخش دولتی و تحقق آن را هر شش ماه یک بار به سازمان و مجلس ارائه کند. سازمان مکلف است سنجه های عملکردی رشد اقتصادی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

تجهیز منابع

ماده ۳ - در راستای تقویت تأمین منابع مالی تولید اقدامات زیر انجام می شود:

الف - وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان بانک مرکزی و سایر دستگاه های اجرائی تا پایان هر سال برنامه تأمین مالی رشد اقتصادی هدف در سال بعد از جمله میزان منابع مالی مورد نیاز و نحوه تأمین آن از بازار سرمایه منابع بانکی سرمایه گذاری و تأمین مالی خارجی با رعایت اصل هشتماد (۸۰) قانون اساسی بیمه مولد سازی و

فروش اموال و دارایی ها، منابع صندوق توسعه ملی و سایر منابع را در چهارچوب قوانین تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند و گزارش آن را هر سه ماه یک بار به مجلس ارائه کند.

مسئولیت تنظیم برنامه کارآمد تحقق کامل منابع موضوع این بند بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی می باشد. آیین نامه اجرائی این بند توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان تهیه میشود و به تصویب هیأت وزیران می رسد و مسئولیت اجرای کلیه وظایف و تحقق منابع که به موجب این آیین نامه بر عهده سایر دستگاه های اجرائی گذاشته می شود با عالی ترین مقام دستگاه اجرائی است.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، بستر مناسب برای سرمایه گذاری عموم مردم در طرح پروژه های دارای بازدهی یا ارزآوری بالا را در قالب عرضه عمومی سهام شرکت سهامی عام طرح (پروژه) و همچنین انتشار اوراق بدهی (ارزی ریالی فراهم آورد و نسبت به رفع موانع تأمین مالی بخش خصوصی و تعاونی از جمله از طریق انتشار اوراق بدهی (ارزی - ریالی) اقدام نماید.

ب- بانک مرکزی مجاز است ضمن اعطای مجوز به بانکها برای انتشار اوراق گواهی سپرده مدت دار خاص به منظور تأمین مالی طرح پروژه ها و ابلاغ دستور العمل انتشار اوراق مذکور به شبکه بانکی سقف مبلغ ریالی قابل انتشار این اوراق را تا پایان فروردین ماه هر سال تعیین و اعلام نماید.

محیط کسب و کار

ماده ۴ - به منظور بهبود محیط کسب و کار و تقویت تولید اقدامات زیر انجام می شود.

الف - دولت مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون حمایت های تعرفه ای را مقید به زمان نموده و نرخ سود بازرگانی واردات را متناسب با سیاست های تجاری و صنعتی کشور بازنگری کند.

ب - وزارت صنعت معدن و تجارت (سازمان توسعه تجارت ایران) مکلف است تا پایان سال اول برنامه بسترهای لازم را برای ایجاد توسعه و حمایت از شرکت های خصوصی تعاونی و شرکتهای وابسته به مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی واسطه صادراتی از جمله شرکتهای مدیریت صادرات مشارکت (کنرسیوم ها و شتاب دهنده های صادراتی فراهم نماید وزارت صنعت معدن و تجارت مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یک بار به مجلس ارسال نماید.

پ - به منظور جلوگیری از هرگونه بیش اظهاری یا کم اظهاری در واردات یا صادرات کالاها:

۱- بانک مرکزی مکلف است سیاست های ارزی و زیر ساخت های تبادلات ارزی را به نحوی اصلاح نماید که زمینه و امکان بیش اظهاری در واردات و کم اظهاری در صادرات کالاها وجود نداشته باشد.

۲- وزارت امور اقتصادی و دارایی گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است نسبت به اصلاح سازوکارهای گمرکی اقدام نماید به نحوی که از سال اول برنامه سالانه حداقل برای ده قلم از کالاهای وارداتی شناسه بین المللی کالا (اچ اس) دارای بالاترین مآخذ تعرفه گمرکی و ده قلم کالای صادراتی با بیشترین میزان ارزش صادرات در سال قبل شناسه اختصاصی تعرفه (تی اس سی) صادر و ارزش گذاری نماید.

ت- وزارت امور اقتصادی و دارایی سازمان امور مالیاتی کشور و وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی سازمان های بیمه گر مکلفند به منظور تسریع و تسهیل در فرایندهای پرداخت و وصول مالیات و کسور بیمه از طرف واحدهای کسب و کار حداکثر تا پایان سال اول برنامه فرایند وصول حق بیمه توسط سازمان امور مالیاتی کشور را ایجاد نمایند. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و مراجع یا هیأت های امنای ذی صلاح مکلف است آیین نامه اجرائی مربوط شامل سازوکار اجرائی و تلفیق فهرست افرادی که صورت مزد و حقوق آنها توسط کارفرمایان اظهار شده را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است به گونه ای عمل نماید که حق بیمه توسط کارفرمایان مستقیماً به حساب سازمان های بیمه گر واریز شود.

تبصره - در اجرای این حکم سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تا پایان سال اول برنامه نسبت به الکترونیکی نمودن فرایند صدور مفاصا حساب به نحوی اقدام کند که در تمامی قراردادهای پیمان تشخیص نوع قرارداد محاسبه نرخ حق بیمه و تعهدات طرفین به صورت سامانه ای (سیستمی) در زمان صدور ردیف پیمان تعیین شود. وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی سازمان امور مالیاتی کشور و تعاون، کار و رفاه اجتماعی (سازمان تأمین اجتماعی مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یک بار به کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات اقتصادی و اجتماعی مجلس ارسال نمایند.

ث- قوه قضائیه مکلف است به منظور **شفاف سازی محیط کسب و کار و تسهیل محاسبه خطر** (ریسک) انجام معاملات و تعاملات مالی بین اشخاص از جنبه سوابق قضائی با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی م صوب ۱۴۰۱،۶،۳۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون امکان استعلام برخط سوابق محکومیت های مالی قطعی و اعسار اشخاص در محاکم حقوقی و کیفری از قبیل تعدد و تکرار محکومیت ها نوع عمل ارتكابی نوع و میزان محکومیت، میزان محکومیت های مالی پرداخت شده و پرداخت نشده، وضعیت اعسار از پرداخت محکوم به و هزینه دادرسی و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوایر اجرای ثبت را به صورت ساختار یافته از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات پس از تقاضای استعلام کننده و تأیید استعلام شونده ابتدا به شخص استعلام شونده اعلام نموده و پس از تأیید نهائی استعلام شونده برای استعلام کننده ارسال نماید.

تبصره - محکومیت های غیر مالی و همچنین مواردی که قاضی با توجه به احتمال بروز مفسده حکم به عدم انتشار مفاد حکم کرده از شمول این بند مستثنی است.

ج - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی از ابتدای سال دوم برنامه با راه اندازی سامانه دفاتر تجاری به جای مهر و موم (پلمب) دفاتر تجاری موضوع مواد (۶) تا (۱۴) قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱،۲،۱۳ به صورت الکترونیکی اقدام نماید.

ج - به منظور صیانت از حقوق شهروندی قوه قضائیه مکلف است ممنوعیت خروج از کشور افرادی را که توسط محاکم قضائی صادر شده است ظرف ۲۴ ساعت از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی (ثنا) با ذکر علت به اطلاع آنان برساند. همچنین فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با رعایت بند (۳) ماده (۱۶) قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱،۱۲،۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی ممنوعیت خروج از کشور افرادی را که توسط محاکم یا سایر مراجع قانونی صورت گرفته است به آنان ابلاغ نماید.

تبصره - مواردی که به تشخیص قاضی با توجه به دلایل امنیتی، اطلاع ممنوعیت خروج از کشور به متهم مفسده دارد از شمول این بند مستثنی است.

مردمی سازی اقتصاد

ماده ۵ - به منظور مردمی سازی اقتصاد **جلب مشارکت بخش خصوصی و کاهش تصدی های دولت و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی نسبت به اجرای موارد زیر اقدام می گردد :**

الف -

۱- د دستگاه های اجرائی مکلفند در چهارچوب سیاست های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی و با رعایت قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶،۱۱،۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی تمامی سهام خود در شرکت ها اعم از شرکت های تولیدی خدماتی و بازرگانی به استثنای مواردی که منع واگذاری آنها در سیاست های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی، تصریح شده است را به صورت تدریجی حداکثر تا پایان سال دوم این قانون واگذار نمایند.

این حکم مانع انجام وظایف قانونی سازمان خصوصی سازی نبوده و سازمان مذکور مکلف است علاوه بر نظارت و اجرای این جزء در صورتی که در موعد مقرر واگذاری از طریق دستگاه های ذی ربط انجام نشود رأساً نسبت به واگذاری در مورد واحدهای مشمول این جزء اقدام نماید به نحوی که تا پایان سال سوم به صورت کامل واگذاری صورت پذیرد. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد این جزء را هر سه ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس ارسال نماید.

۲- مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی و کلیه صندوق های بازنشستگی مکلفند با رعایت سیاست های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی نسبت به واگذاری سهام مدیریتی یا کنترلی خود و شرکت های تحت مالکیت حداکثر تا پایان سال دوم برنامه اقدام نمایند. در مواردی که مصلحت ملزمه ای در وجود سهام مدیریتی یا کنترلی با پیشنهاد و

مسئولیت بالاترین مقام دستگاه ذی ربط و تأیید شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی موضوع قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و تصویب هیأت وزیران وجود دارد، صرفاً در حدود و مهلت مصلحت مقرر در مصوبه هیأت وزیران از شمول واگذاری سهام مدیریتی با کنترلی مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و صندوق های بازنشستگی مستثنی است.

هر سال حداقل یک بار باید سهام یاد شده در بازار سرمایه عرضه شود. در صورت خودداری از عرضه تا پایان سال اول برنامه معادل بیست درصد (۲۰٪) سهم سود سهام مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی به عنوان مالیات از شرکت مزبور اخذ شده و هر سال پنج واحد درصد به نرخ مالیات مذکور افزوده می شود. سهام شرکت تحت مالکیت مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی تولید کننده کالا و خدمت عمومی و انحصاری در چهارچوب مأموریت ها و وظایف اصلی مندرج در قوانین حاکم بر مؤسسات و نهادهای مذکور از شمول این حکم مستثنی است. این استثنا مانع واگذاری سهام فوق الذکر توسط مؤسسات و نهادهای مذکور با رضایت آنها نمی باشد. متخلف از اجرای این حکم از جمله اعضای حقیقی و حقوقی مجمع و مدیر عامل شرکتهایی که مانع اجرای حکم مذکور شوند به مدت پنج سال به انفصال از خدمات عمومی دولتی و ممنوعیت از عضویت و مدیریت در شرکت های تجاری محکوم می شوند.

سازمان مکلف است عملکرد دستگاه های مشمول این جزء را گردآوری و گزارش تجمیعی را هر شش ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات اقتصادی و اجتماعی مجلس ارسال نماید. دستگاه های مشمول در این خصوص مکلف به همکاری با سازمان بوده و عدم اجرای این حکم تخلف محسوب و در مراجع ذیصلاح رسیدگی می شود.

ب - وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سایر دستگاههای اجرائی تا پایان سال دوم برنامه با هدف متناسب سازی اختیارات مدیریتی دولت و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی در بنگاهها با میزان سهام شان اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- به منظور تقویت جایگاه سهامداران خرد سازوکارهای مناسب برای ارائه پیشنهاد سهامداران خرد برای طرح در هیأت مدیره و مجامع شرکتها و افزایش شفافیت معاملات با اشخاص وابسته بر اساس ماده (۱۲۹) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷، ۱۲، ۲۴ از طریق اقداماتی مانند افشای جزئیات موضوع معامله، قیمت معامله فرایند تعیین قیمت دلایل عدم انجام معامله با اشخاص غیر وابسته و گزارش کارشناسی در مورد قیمت گذاری دارایی مذکور را فراهم نماید.

۲- به منظور جلوگیری از ایجاد ساختارهای غیر شفاف از طریق تملک سهام شرکت های اصلی توسط شرکت های فرعی و وابسته به آنها ذی نفعان واحد شرکت های اصلی یاد شده را مشخص و سهام قابل واگذاری را تعیین نموده و مطابق با فهرست اعلامی این وزارت سهام مورد نظر را با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن واگذار کنند.

تبصره ۵ - در صورت تملک سهام شرکت های سهامی عام توسط شرکت های فرعی یا وابسته به آنها در سال اول بیست و پنج درصد (۲۵٪) از سود متعلق به شرکت های فرعی یا وابسته به عنوان مالیات و از سال دوم به بعد پنجاه درصد (۵۰٪) از سود متعلق به شرکت های فرعی یا وابسته علاوه بر مالیات قانونی به عنوان مالیات اخذ می شود و نیز از سال سوم اجرای برنامه صاحبان این سهام فاقد حق رأی بوده و در نصاب های مربوط به دعوت و تشکیل مجامع عمومی و تصمیمات آنها منظور نمی شوند.

مدیران متخلف به دو سال انفصال از خدمات عمومی و دولتی و ممنوعیت از عضویت در هیأت مدیره و مدیریت عاملی شرکت های تجاری و استرداد دو برابر حقوق و مزایای دریافتی در آن دوره مدیریتی محکوم می شوند. مدیران شرکت هایی که حداقل یک کرسی مدیریتی آنها به طور مستقیم یا غیر مستقیم با واسطه) تحت مالکیت شرکت های سهامی عام ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار است مکلفند فهرست شرکت های تحت تملک و درصد مالکیت خود در آنها را به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه دهند.

وزارت امور اقتصادی و دارایی سازمان بورس و اوراق بهادار مکلف است به نحوی اقدام نماید که اعلام ترکیب سهام داران دارای حق رأی هر شرکت توسط شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه با لحاظ مفاد این بند صورت پذیرد. هرگونه صدور حکم توسط مسؤولان دولتی برای عضویت در هیأت مدیره شرکت های واگذار شده در اجرای قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، بیش از درصد مالکیت دولت در شرکت های مزبور ممنوع می باشد. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس ارسال نماید.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس ارسال نماید.

پ- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است تا پایان سال اول برنامه برای جلب مشارکت بخش خصوصی و تسهیل

فرایند واگذاری با رعایت سیاست های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی بر اساس شرایط زیر اقدام نماید:

۱- استفاده از روش رد دیون از طریق انتقال مالکیت سهام و سهم الشکره به مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی بخش های خصوصی و تعاونی و صندوق های بازداشتگی با رعایت سیاست های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، تنها از طریق مزایده عمومی و با امکان تهاتر ثمن معامله با مطالبات نهادهای مذکور از دولت با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی امکان پذیر خواهد بود.

۲- در صورتی که ایرادات وارد شده به قراردادهای واگذاری ناشی از قصور یا تقصیر خریدار نباشد باید تا حد امکان از راهکارهای جایگزین - مانند اصلاح یا تجدید قراردادها، حسب مورد - با رضایت خریدار و رعایت قوانین استفاده شود و در صورتی که این ایرادات به تشخیص هیأت داور موضوع ماده (۳۰) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی موجب بطلان یا فسخ قرارداد باشد، دولت مکلف است مبالغ پرداخت شده توسط خریدار و ارزش کارشناسی سرمایه گذاری انجام شده از سوی خریدار که حسب قوانین مربوط توسط کارشناس یا کارشناسان رسمی

دادگستری تعیین می شود را که بر اساس نظر کارشناسی رسمی به قیمت روز تعدیل شده است به خریدار پرداخت نماید.

در مواردی که موضوع سرمایه گذاری اموال منقول باشد و خریدار قصد انتقال داشته باشد، امکان نقل برای خریدار وجود دارد و در غیر این صورت، هزینه بر اساس تراضی و نظر کارشناسی رسمی پرداخت می شود.

۳- واگذاری اموال و دارایی های دولت بجز سهام یا سهم الشرکه دولت در بنگاه های قابل واگذاری به مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی تنها پس از دو بار فراخوان عمومی و صرفاً از بخش صد در صد (۱۰۰) خصوصی یا تعاونی و عدم استقبال بخش خصوصی و تعاونی از فراخوان مجاز است.

ج- در راستای مردمی سازی اقتصاد دولت مکلف است با استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی و تعاونی گروه های جهادی که مجوز آنها توسط سازمان بسیج مستضعفین یا از طریق مراجع ذی صلاح قانونی یا نهادهای انقلابی یا سازمان بسیج سازندگی با تأیید و هماهنگی سازمان بسیج مستضعفین صادر می شود، سازمان های مردم نهاد و نیز با استفاده از ابزار بازار سرمایه امکان مشارکت مردم را در فعالیت های اقتصادی و عمرانی از جمله توسعه روستایی آبخیزداری و آبخوانداری ساخت بهره برداری و مدیریت مراکز بهداشتی درمانی و اماکن ورزشی فرهنگی و هنری ساخت و بهره برداری طرحهای خطوط آهن پروژه های ریلی و جاده ای ساخت و تولید مسکن طرح پروژه های شهری خدمات بازرگانی داخلی و خارجی، خدمات اجتماعی، خدمات فنی مهندسی و فناوری ارتباطات و اطلاعات و نظایر آن با روش های خرید خدمات واگذاری مدیریت مشارکت عمومی خصوصی اجاره، بهره برداری و نیز سایر روش های مندرج در قوانین دائمی فراهم نماید به نحوی که سالانه بخشی از تصدی های دستگاه های مسؤول انجام وظایف فوق الذکر کاهش یابد. سازمان مکلف است آیین نامه مربوط را تنظیم نماید و به تصویب هیأت وزیران برساند.

اشتغال

ماده ۶- به منظور توسعه اشتغال به ویژه اشتغال های حاصل از ایجاد کسب و کارهای خرد خانگی تا دو نفر شاغل کارگاه های خرد تا هفت نفر شاغل و کارگاه های کوچک تا بیست نفر شاغل با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی از سال اول برنامه اقدامات زیر انجام می گیرد:

الف - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری دستگاه های اجرائی و مؤسسات نهادها و شرکتهای ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار برای ایجاد یا توسعه کسب و کارهای خرد خانگی و کارگاه های خرد و کوچک،

۱- نسبت به تهیه برنامه کمی سالانه به تفکیک سهمیه وزارتخانه های جهاد کشاورزی صنعت، معدن و تجارت میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی، آموزش و پرورش ارتباطات و فناوری اطلاعات تعاون کار و رفاه اجتماعی، فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونت علمی فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، بنیاد شهید و امور ایثارگران کمیته امداد امام خمینی (ره) سازمان بهزیستی کشور، سازمان بسیج سازندگی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و

تربیتی کشور و همچنین مؤسسات نهادها و شرکتهای ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار با توزیع استانی برای اشتغال زایی از محل ایجاد و توسعه کسب و کارها اقدام نماید.

۲- نسبت به انتخاب مؤسسات نهادها و شرکت های ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار برخوردار از الگو (مدل) تجربه و شبکه تسهیل گری و دارای ماهیت غیر دولتی از جمله مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی کمینته امداد امام خمینی (ره)، بنیاد برکت ستاد اجرائی فرمان حضرت امام (ره) بنیاد علوی بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی، سازمان بسیج سازندگی سازمان بهزیستی کشور مراکز نیکوکاری وابسته به نهادها و سازمانهای خیریه ای و سایر مؤسسات و مراکز نیکوکاری گروه های جهادی، سازمان های مردم نهاد و **بخش خصوصی** به عنوان رابط میان دولت و مردم و تعیین سهمیه برای هر یک از آنها با وظایف شناسایی ظرفیت های **محیط کسب و کار شناسایی و اهلیت سنجی متقاضیان تسهیل گری و ارتقای کسب و کارها** اقدام نماید.

سهمیه ایجاد کسب و کارهای نهادهای موضوع این جزء به نحوی تعیین می گردد که هر سال نسبت به عملکرد آنها در سال قبل **حداقل ده درصد (۱۰٪)** افزایش یابد.

نهادها و دستگاه های متولی اشتغال با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلفند مشوق های لازم را برای توسعه و تقویت نهادهای پشتیبان کسب و کارهای خرد خانگی نظیر شرکت های فعال در توسعه بازار، تأمین نهاده و خدمات کسب و کار ایجاد کنند.

تبصره ۱- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می تواند بر اساس عملکرد سالانه هر یک از دستگاه ها نسبت به جابه جایی سهمیه آنها اقدام نماید دستگاه های اجرائی و مؤسسات نهادها و شرکت های ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار می توانند حسب عملکرد واحدهای استانی خود، **سهمیه های ابلاغی را تا بیست و پنج درصد (۲۵٪) میان استان ها جابه جا** نمایند.

تبصره ۲- مؤسسات نهادها و شرکت های ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار می توانند علاوه بر اجرای سهمیه خود بر اساس قراردادهای منعقد شده با دستگاه های اجرائی فوق الذکر عاملیت اجرائی تحقق اهداف آنها را بر عهده گیرند.

ب - تسهیلات بانکی اعطائی به کسب و کارهای خرد خانگی و کارگاه های خرد به صورت قرض الحسنه و در مورد کارگاه های کوچک به صورت تسهیلات ارزان قیمت است.

تبصره ۱- ما به التفاوت نرخ تسهیلات ارزان قیمت اعطانی به کارگاه های کوچک از طریق مشارکت مالی دولت با بانک ها یا پرداخت مابه التفاوت نرخ تسهیلات تأمین می شود.

تبصره ۲- سازمان مکلف است در سقف اهداف سالانه این نوع کسب و کارها که با پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب شورای عالی اشتغال می رسد و همچنین میزان تسهیلات مورد نیاز آنها منابع قرض الحسنه مورد نیاز و منابع بودجه عمومی برای کمک به زیر ساخت یارانه سود تسهیلات کمک و تسهیلات و تلفیق با منابع بانکی را در لوایح بودجه سنواتی پیش بینی نماید.

تبصره ۳- بانک مرکزی مکلف است ضمن تعیین سهم بانک های عامل در اعطای منابع قرض الحسنه نسبت به توسعه روش های مالی زنجیره ای افزایش دامنه شمول وثایق از قبیل احتساب ما به التفاوت ارزش وثیقه از مانده تسهیلات منافع حاصل از قراردادها و سایر دارایی های قابل توثیق اصلاح سازوکارهای اعتبار سنجی وثیقه گذاری ضمانت و پذیره نویسی و ایجاد مشوق های لازم برای بانکها در تسریع تشکیل پرونده اعطای تسهیلات و ایجاد شبکه کانال های ارتباطی با مردم اقدام نماید. مسؤلیت حسن اجرای این تبصره با بانک مرکزی می باشد.

تبصره ۴- اعطای تسهیلات بانکی به متقاضیان ایجاد و توسعه کسب و کارهای خرد خانگی صرفاً بر مبنای اعتبار سنجی و یا اخذ سفته از متقاضی انجام می پذیرد.

تبصره ۵- مؤسسات نهادها و شرکت های ارائه دهنده خدمات توسعه کسب و کار که بر اساس قانون تشکیل می شوند مشمول حکم این ماده هستند.

پ- به منظور توسعه پایگاه های آمار و اطلاعات بازار کار و سامانه های کاریابی برای استفاده همه بخش ها از **جمله بخش**

خصوصی شهرداری ها و سازمان های مردم نهاد و نظارت بر فعالیت آنها وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری مرکز آمار ایران و سایر مراجع اطلاعاتی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به طراحی و استقرار سامانه ملی اطلاعات بازار کار مشتمل بر توصیف و تحلیل سالانه وضعیت بازار کار برآورد وضعیت آتی بازار کار در دوره های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت به تفکیک مهارت ها، تخصص ها و توزیع جغرافیایی برآورد تقاضای بازار کار به تفکیک سطوح تحصیلی، جنسیت و توزیع منطقه ای تا سطح شهرستان و اعلام استانداردهای مشاغل با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی و قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰، ۱۲، ۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی در چهارچوب استاندارد بین المللی طبقه بندی مشاغل و حرف (آی اس سی او) با رعایت موازین شرعی اقدام کند.

ت- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است در چهارچوب قوانین و در راستای کارآمدسازی ظرفیت ها و توانمندسازی زنان روستایی و عشایر نسبت به تدوین برنامه توسعه کسب و کارهای خرد روستایی بر اساس مزیت رقابتی مناطق و تکمیل زنجیره ارزش ایجاد شبکه ملی تعاونی های زنان با هدف آموزش چرخه تولید و بازاریابی خود تنظیم گری و رتبه بندی تعاونی ها ارائه تسهیلات اشتغال زایی و حمایت های مالیاتی از تعاونی ها بر اساس نظام رتبه بندی و راه اندازی بازارهای محلی اقدام نماید.

فصل ۲ - اصلاح نظام بانکی و مهار تورم

ماده ۷- در اجرای بند (۲) سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می شود:

جدول شماره (۲) اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح نظام بانکی و مهارتورم

اهداف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۱۳,۸	درصد	رشد نقدینگی
۹,۵	درصد	تورم
۱۰۰٪ با کاهش ۲۰ درصدی در هر سال	درصد	کاهش اضافه برداشت غیر مجاز "مؤسسات اعتباری" از بانک مرکزی
حداقل ۸	درصد	شاخص کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری

سیاست های ارزی

ماده ۱۱ -

الف - در اجرای بند (۲) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم مبنی بر ایجاد ثبات در سطح عمومی قیمت‌ها و نرخ ارز، دستگاه های اجرائی مؤسسات اعتباری صرافی ها و صادر کنندگان دولتی با وابسته به شرکت های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی و سایر **صادر کنندگان حقیقی و حقوقی** مکلفند کلیه اطلاعات مربوط به دارایی های ارزی و جریان درآمد ارزی تحت مالکیت خود را تحت ضوابط و مطابق با شیوه ای که بانک مرکزی مشخص می کند. در اختیار این بانک قرار دهند. عرضه ارزهای در اختیار دستگاه های اجرائی مؤسسات اعتباری صرافی ها و صادر کنندگان دولتی یا وابسته به شرکت های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی باید با هماهنگی بانک مرکزی در چهارچوب این قانون و قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، ۱۰، ۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی انجام شود.

۲- صادر کنندگان خرد از جمله صادر کنندگان خدمات فنی و مهندسی محصولات صنعتی دانش بنیان و خلاق محصولات باغی و کشاورزی و صنایع دستی می توانند ارز حاصل از صادرات خود را در مرکز مبادله ارز و طلای ایران عرضه نموده یا پس از اعلام به بانک مرکزی برای واردات کالاهای مجاز که بانک مرکزی با تأمین ارز آنها موافقت کرده است توسط خود یا دیگر وارد کنندگان مورد استفاده قرار دهند. صادر کنندگان خرد موضوع این جزء با توجه به نوع و حجم کالا یا خدمت صادر شده، به پی شنهاد وزیر صنعت معدن و تجارت و با همکاری وزرای جهاد کشاورزی و

میراث فرهنگی گرد شگری و صنایع دستی و معاون علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور، توسط هیأت وزیران تعیین می شوند.

ب - مسؤولیت ثبات بخشی به نرخ ارز و تک رقمی کردن تورم و جهت دهی به نقدینگی و اعتبارات بانکها به سمت فعالیت های مولد در چهارچوب وظایف و اختیارات قانونی بر عهده بانک مرکزی است.

فصل ۳- اصلاح ساختار بودجه

طرح های تملک دارایی های سرمایه ای

ماده ۱۹ - به منظور ساماندهی طرح های عمرانی کاهش زمان اجرای آنها و ارتقای بهره وری منابع اختصاص یافته به این بخش اقدامات زیر انجام می شود.

الف -

۲-د دستگاههای اجرائی نسبت به واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ملی و استانی و انتفاعی و یا قابل واگذاری و یا قابل **مشارکت با بخش عمومی یا خصوصی یا تعاونی** مطابق قراردادهای نمونه ابلاغی سازمان اقدام نمایند.

ماده ۲۰ - دستگاه های اجرائی مکلفند با همکاری سازمان طرح های جدید نیمه تمام و آماده بهره برداری و در حال بهره برداری تملک داراییهای سرمایه ای و طرح های سرمایه ای خود که **قابل مشارکت با بخش خصوصی و تعاونی** است را مشخص و از طریق روش رقابتی و شفاف مناقصه یا مزایده با رعایت موارد زیر اجرا نمایند .

ج - تا سقف ده درصد (۱۰) از سرجمع اعتبارات طرح های تملک دارایی سرمایه ای یا طرح های سرمایه ای مربوط به هر دستگاه اجرائی با درخواست آن دستگاه و تأیید سازمان صرف مشارکت در زیر طرح پروژه های همان دستگاه و همان فصل در بخش های **خصوصی تعاونی و عمومی غیر دولتی** می شود.

ماده ۲۲ - با هدف رعایت استانداردهای زیست محیطی اقدامات زیر انجام می شود:

الف - کلیه طرح پروژه های بزرگ جدید و طرح های توسعه ای بزرگ که **توسط دستگاه های اجرائی بخش های**

خصوصی تعاونی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی در پهنه سرزمین از جمله مناطق **آزاد تجاری صنعتی و**

ویژه اقتصادی اجرائی می شود، باید قبل از اجرا بر اساس شاخص ها ضوابط و معیارهای زیست محیطی که به تصویب

شورای عالی حفاظت محیط زیست می رسد توسط سازمان حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی اثرات زیست محیطی

قرار گیرد. سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است نظر خود را دایر بر تأیید یا عدم تأیید طرح پروژه ها با ذکر علل

عدم تأیید، ظرف سه ماه به صورت کتبی اعلام کند. در صورت عدم کفایت سه ماه سازمان حفاظت محیط زیست می

تواند مهلت را دو ماه دیگر تمدید نماید. عدم اعلام نظر ظرف مهلت مقرر به منزله تأیید است. آیین نامه اجرائی این بند

مشمول بر مصادیق طرح پروژه های مشمول ارزیابی، ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه می شود و پس از تأیید شورای عالی محیط زیست به تصویب هیأت وزیران می رسد..

ج- به منظور حفظ محیط زیست و سلامت عمومی از آتارزیانبار پسماندها و مدیریت مسؤولانه منابعی که پسماندها از آن تولید می شوند:

۱- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری وزارتخانه های کشور صنعت، معدن و تجارت نیرو نفت جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی **برنامه ملی راهبردی مدیریت پسماندها را با رویکرد اصلاح الگوی تولید و مصرف کاهش حداکثری تولید پسماندها تفکیک از مبدأ** و پیاده سازی نظام اقتصاد چرخشی در چرخه مدیریت پسماندها در پایان سال اول برنامه تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند. دستگاه های ذی ربط مکلفند در طول سال های اجرای برنامه به گونه ای عمل نمایند که برنامه ملی راهبردی مدیریت پسماندها در کلان شهرها و شهرهای استان های شمالی به صورت کامل اجرایی گردد.

۲- با هدف حمایت از واحدهای تولید کننده مواد و انرژی از پسماندها، صنایع بزرگ نظیر سیمان و فولاد مکلفند بخشی از انرژی مورد نیاز خود را به ویژه در ماه های اوج مصرف انرژی به صورت خرید تضمینی از سوخت جامد مشتق شده از پسماندها تأمین نمایند. همچنین وزارت نیرو ملزم به خرید تضمینی انرژی برق تولیدی از پسماندها وزارت نفت ملزم به خرید تضمینی با صدور مجوز فروش مواد سوختی مایع تولیدی از پسماندها و وزارت جهاد کشاورزی ملزم به خرید تضمینی کودهای آلی حاصل از فرایندهای بازیافت پسماندها می باشند.

۳- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است سامانه یکپارچه مدیریت پسماندها را با هدف پایش و نظارت بر کلیه اقدامات مدیریتی پسماندها در کشور تا پایان **سال اول** برنامه ایجاد کند.

تبصره - سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری وزارتخانه های کشور، صنعت، معدن و تجارت نیرو نفت جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آیین نامه اجرایی این بند را تا پایان سال اول برنامه تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند.

فصل ۴- اصلاح نظام مالیاتی

ماده ۲۶- در اجرای بند (۴) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود

اهداف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
---------------------------	-------------	--------------

نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	درصد/سالانه	۱۰
نسبت مالیات به اعتبارات هزینه ای	درصد/سالانه	۸۰

جدول شماره (۴) اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش سنجه های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۲۷ - به منظور افزایش سهم مالیات در بودجه عمومی کشور،

الف - وضع هرگونه تخفیف ترجیح، بخشودگی کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید بجز مواردی که به تشخیص مجلس منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات شود در سال های برنامه ممنوع است. اعتبار مالیاتی موضوع ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش بنیان مشمول این بند نمی شود.

هرگونه نسخ اصلاح و لغو احکام قانونی در حوزه مالیاتی با رعایت این بند صرفاً از طریق قوانین مربوط امکان پذیر است. **ب -** وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است به منظور شفافیت حمایت های مالیاتی، به صورت سالانه فهرست تمامی تخفیفات اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را تهیه و میزان درآمد از دست رفته دولت ناشی از موارد مذکور را با توجه به استنادات قانونی مربوط به تفکیک محاسبه نماید. سازمان نیز مکلف به انتشار آن در قالب پیوست بودجه سنواتی است.

پ - وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون لوایح قانونی مورد نیاز برای کاهش تخفیفات، اعتبار مالیاتی نرخ صفر معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را به منظور جذابیت زدایی از فعالیت های غیر مولد ساماندهی معافیت های غیر ضرور و تقویت معافیت های منجر به رشد تولید، تنظیم و ارائه نماید.

ت - در اجرای بند (۴) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم مبنی بر رونق تولید و عدالت مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی تا پایان سال اول برنامه تمهیدات قانونی انتزاع فرایندهای دادرسی مالیاتی از سازمان امور مالیاتی کشور و دادرسی بیمه از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ایجاد مراکز دادرسی مستقل مالیاتی و بیمه را فراهم نماید.

ج- معافیت بند «ب» ماده (۱۵۹) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران صرفاً برای فعالیت های تولیدی و معدنی واحدهای صنعتی و معدنی که پروانه بهره برداری یا قرارداد استخراج آنها طی دوره اجرای قانون مذکور صادر شده باشد، جاری است.

چ- در طول سال های برنامه ارقام ریائی موضوع مواد (۴۴) ، (۴۶) و (۴۷) قانون مالیات های مستقیم و تبصره های آنها بر اساس شاخص قیمت مصرف کننده تعدیل و اعمال می شود.

فصل ۵- اصلاح صندوق های بازنشستگی اصلاحات مدیریتی، مالی و سنجه ای

ماده ۲۸ - به منظور کاهش ناترازی مالی سازمان ها و صندوق های بازنشستگی و جلوگیری از ناپایداری مالی و همچنین کاهش وابستگی آنها به بودجه عمومی و ارتقای کیفیت و اصلاح ساختار بیمه های اجتماعی از سال اول اجرای برنامه اقدامات زیر در صندوق های بازنشستگی کشوری لشکری تأمین اجتماعی و سایر صندوق های بازنشستگی وابسته به دستگاه های اجرائی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی انجام می گردد:

ج- کارفرمایان موضوع بند (۴) ماده (۲) قانون تأمین اجتماعی اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیر دولتی مشروط به عدم پوشش بیمه بازنشستگی در سایر صندوق ها به ترتیب مقرر در ماده (۲۸) قانون مذکور می توانند در زمره مشمولان قانون تأمین اجتماعی قرار گیرند. آیین نامه اجرائی موضوع این بند شامل مشمولان فرایند اجرائی، تعریف استمرار پوشش بیمه ای و دستمزد مبنای کسر حق بیمه توسط وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه میشود و به تصویب هیات وزیران می رسد.

ح - معافیت سهم کارفرما از پرداخت کسور بازنشستگی مازاد بر سی سال برای افرادی که سنوات بیمه ای آنان از تاریخ اجرای این قانون از سی سال بیشتر می شود، در قوانین و مقررات عام و خاص ملغی می گردد.

د- معافیت بیست درصد (۲۰٪) سهم کارفرمایی موضوع قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند م صوب ۱۳۹۱،۱۲،۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی برای کارفرمایانی که درآمد سالانه آنها از پانزده برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات های مستقیم بیشتر است سالانه نیم واحد درصد در طول اجرای برنامه کاهش می یابد.

آیین نامه اجرائی این بند در مورد کارگاه های مشمول به وسیله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد. مشارکت دولت بابت سهم کارفرمایی در پرداخت حق بیمه مذکور معادل حداقل دستمزد و مازاد بر آن به طور کامل بر عهده کارفرما است.

د- مدت خدمت و وظیفه عمومی بیمه شدگان سازمان تأمین اجتماعی موضوع تبصره (۱) ماده (۱۴) قانون کار م صوب ۱۳۸۷،۲ و همچنین مشترکان سایر صندوق ها با درخواست بیمه شده بر اساس حکم حقوقی زمان واریز در مورد کارمندان و آخرین دستمزد مبنای پرداخت حق بیمه در مورد مشمولان قانون کار با میانگین مبالغ مذکور حسب مورد

طی یک سال قبل از زمان درخواست هر کدام که بیشتر باشد در سوابق بیمه ای آنان محاسبه می گردد. مبنای پرداخت حق بیمه معادل درصدهای تعیین شده در هر صندوق با کسر درصد حق بیمه مربوط به درمان است. مشارکت دولت بابت سهم کارفرمایی در پرداخت حق بیمه مذکور معادل حداقل دستمزد مطابق قوانین و مقررات موجود و مازاد بر آن به طور کامل بر عهده بیمه شده است.

فصل ۶- امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی

ماده ۳۲- در اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و بندهای (۶) و (۱۱) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تأمین امنیت غذایی پایدار و غذای سالم و با کیفیت برای آحاد جامعه پایداری مناطق روستایی و عشایری و توزیع متعادل جمعیت بین مناطق روستایی و شهری و تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود:

جدول شماره (۶) سنج عملکردی امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی

هدف کمی	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۹۰	درصد(درپایان برنامه)	متوسط وزنی ضریب خود کفایی محصولات اساسی کشاورزی (گندم جو برنج حبوبات گوشت قرمز و سفید و شکر)
۴۰	درصد(درپایان برنامه)	متوسط وزنی ضریب خود کفایی محصولات اساسی کشاورزی ذرت و دانه های روغنی
۵۰	درصد(درپایان برنامه)	افزایش بهره وری در واحد سطح
۱۵	درصد(سالانه)	افزایش سهم ارزش افزوده فراوری محصولات کشاورزی از ارزش افزوده درصد (سالانه) بخش کشاورزی
۱۰	درصد(سالانه)	کاهش سهم هر یک از محصولات دارای آلاینده های غیر مجاز از محصولات پر مصرف
۵	درصد(سالانه)	کاهش واردات نهاده های دامی تراریخته
انتهای برنامه کاهش واردات به ۲۵ درصد می رسد		
(افزایش سالانه حداقل ۴ درصد، در پایان برنامه حداقل ۲۰ درصد)	درصد	سهم جوجه سویه آراین از سویه های موجود برای جوجه ریزی مرغ گوشتی
(افزایش سالانه حداقل ۱۰ درصد در پایان برنامه حداقل ۵۰ درصد)	درصد	سهم بازار داخلی مرغ سایز (مرغ سلامت محور)

۱,۸	میلیون تن (در پایان برنامه)	حجم تولید و صید محصولات شیلاتی
حداقل ۵۰ (افزایش سالانه حداقل ۱۰ درصد)	درصد (در پایان برنامه)	سهم بذور دورگه (هیبریدی) تولید داخل
حداقل ۷۰ (افزایش سالانه حداقل ۱۰ درصد)	درصد (در پایان برنامه)	سهم واکسن طیور تولید داخل
حداقل ۱۰	میلیون تن (در پایان برنامه)	تولید محصولات گلخانه ای
حداقل ۲	درصد (در پایان برنامه)	سهم سطح زیر کشت محصولات زیستی (ارگانیک)
۲	میلیون هکتار (در پایان برنامه)	توسعه کشاورزی فراسرزمینی
حداقل ۲۰	درصد (در پایان برنامه)	سهم کشاورزی قراردادی از تولیدات کشاورزی کشور
۱۰۰	هزار هکتار	تهیه نقشه های مدیریت پذیر و درجه بندی و ارزیابی تناسب اراضی کشاورزی
حداقل ۲۰	درصد (در پایان برنامه)	کاهش فرسایش خاک
۷۰	هزار هکتار (سالانه)	توسعه و ایجاد شبکه های آبیاری و زهکشی درجه ۳ و ۴ در پایاب سدها و احداث آبراهه کانال های عمومی و انتقال آب کشاورزی با لوله
۲۰۰	هزار هکتار (سالانه)	استقرار سامانه های نوین آبیاری تحت فشار در اراضی کشاورزی
۱۵۰	هزار هکتار (سالانه)	استقرار سامانه های نوین آبیاری زیر سطحی هوشمند با کاهش مصرف آب کشاورزی تا ۵۰ درصد و بهره وری تولید ۱۰۵ برابر
حداقل ۵ درصد سالانه در انتهای برنامه حداقل ۲۵ درصد	درصد سالانه	افزایش و تقویت ایستگاهها و سامانه های هوا شناسی کشاورزی
۶۰	هزار هکتار (سالانه)	تجهیز و نوسازی و زهکشی اراضی
۳	هزار کیلومتر (سالانه)	احیا مرمت و بازسازی و لایروبی قنوات
۲۵	هزار کیلومتر (در پایان برنامه)	احداث جاده های دسترسی و بین مزارع
۲۰	درصد (در پایان برنامه)	اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوانداری
۲۰	درصد (در پایان برنامه)	کاهش سطح کانون های بحرانی فرسایش بادی

۲۰	میلیون هکتار (در پایان برنامه)	مدیریت حفظ احیا و توسعه مراتع کشور
۲۰	درصد (در پایان برنامه)	افزایش ضریب پوشش حفاظت از جنگل ها و مراتع
۲۰	هزار کیلومتر (سالانه)	افزایش سطح زیر کشت زیتون

فصل ۷ - امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی

ماده ۳۳ - به منظور افزایش ضریب خودکفایی و بهره برداری بهینه و یکپارچه از منابع و عوامل تولید به ویژه منابع آب و خاک و نیز بهبود معیشت کشاورزان، روستاییان و عشایر وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری سازمان و سایر دستگاه های اجرائی ذی ربط بر اساس اسناد آمایش سرزمین و شرایط اقلیمی، متناسب با استعدادها و قابلیت های منطقه ای و مزیت های اقتصادی و با رعایت ملاحظات زیست محیطی و معیشت بهره برداران با رعایت سیاست های کلی نظام از جمله سیاست های کلی محیط زیست و منابع طبیعی نسبت به موارد زیر اقدام نماید.

الف - برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) محصولات موضوع ماده (۳۱) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹، ۴، ۲۳ را بر اساس یک برنامه پنجساله تهیه و هر ساله تا سه ماه قبل از شروع سال زراعی در هر حوضه آبخیز و دشت تعیین و کلیه حمایت های قیمتی و غیر قیمتی خویش را بر اساس این برنامه اجرا نماید.

برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) بر اساس شرایط اقلیمی و آب و خاک محدودیت های کشت محصولات غیر راهبردی در اراضی مستعد محصولات راهبردی کشت متراکم محصولات راهبردی در دشتهای حاصلخیز و مستعد مزیت های نسبی ارزش افزوده شرایط اقتصادی و شرایط آب و هوایی و حد بهینه آن در کشور تعیین می شود.

ب - حمایت از کشاورزان متناسب با میزان رعایت برنامه تولید بهینه الگوی کشت تعیین شده صورت می گیرد در غیر این صورت هرگونه حمایت مرتبط با برنامه مزبور به منزله تصرف غیر قانونی در اموال عمومی است.

تبصره - به منظور جبران هزینه تحمیلی ناشی از مداخلات دولت در بازار از طریق قیمت گذاری تکلیفی دولت مکلف است ما به التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت بازار که توسط وزارت جهاد کشاورزی تعیین می شود را در سقف منابع پیش بینی شده در بودجه سنواتی پرداخت نماید.

پ - تا سال پایانی اجرای این قانون نسبت به برنامه انتقال تدریجی حمایت های قیمتی و غیر قیمتی فنی مالی و تسهیلاتی بخش تولید محصولات کشاورزی و غذایی به انتهای زنجیره تولید (تولید کننده) بر اساس کیفیت و کمیت محصول تولیدی و متناسب با برنامه بهینه تولید الگوی کشت اقدام قانونی به عمل آورد.

ت - برای تولید محصولات اساسی:

۴- تعرفه آب مصرفی کشت های گلخانه ای در نواحی و شهرک های کشاورزی نهالستان ها و ایستگاه های تولید بذر و نهال و بوستان های جنگلی سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور فارغ از هر منبع تأمین به نرخ مصوب فعالیت های کشاورزی محاسبه می گردد و مجتمع ها و شهرک های کشاورزی از مزایای مندرج در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) بهره مند می شوند. ه نسبت به صرفه جویی سالانه یک درصد (۱٪) از م صرف کشاورزی آبهای زیرزمینی از طریق کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و توسعه روش های شورورزی در مناطق مستعد ساحلی کشور اقدام نماید.

ث- برای کوچک سازی و افزایش اثر بخشی نظام آموزش، پژوهش و فناوری بخش کشاورزی و باز تعریف نقش دولت و افزایش نقش بخش غیر دولتی، ساختار سازمانی وظایف و اختیارات سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی (تات) و مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی را برای ایفای کارکردهای مدیریت خلاق، توسعه و انتشار فناوری و نوآوری با رعایت قوانین و مقررات و سیاست های کلی نظام از جمله سیاست های کلی محیط زیست و منابع طبیعی باز طراحی نموده و تا پایان سال اول برنامه به تصویب شورای عالی اداری برساند.

ج- برای افزایش بهره وری صندوقهای غیر دولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی با رعایت ضوابط و مقررات مربوط نسبت به ادغام اصلاح ساختار و کاهش تعداد و تنوع صندوقهای غیر دولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی موضوع ماده (۱۷) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی اقدام نماید.

چ- دولت مجاز است با هدف رساندن نسبت کفایت سرمایه بانک کشاورزی به حداقل هشت درصد (۸٪) اعتبار لازم جهت افزایش سرمایه نقدی بانک مزبور را در لوایح بودجه سنواری پیش بینی نماید در صورت افزایش سرمایه دولت در بانک کشاورزی این بانک مکلف است حداقل معادل پنج برابر افزایش سرمایه مزبور را به بخش کشاورزی تسهیلات پرداخت نماید وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی و جهاد کشاورزی مکلفند گزارش عملکرد این بند را سالانه به مجلس ارسال نمایند.

ح-

۱- به منظور اختصاص کمک های فنی اعتباری به تعاونی های تولیدی و ایجاد بازارچه های هفتگی و ایستگاه های عرضه مستقیم محصولات کشاورزی با هدف کاهش قیمت کالا شهرداری ها مکلفند بر اساس درخواست وزارت جهاد کشاورزی فضاهای مناسب با قیمت کارشناسی جهت انجام امور فوق را در اختیار تولید کنندگان روستایی و عشایر قرار دهند.

۲- بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی و معاونت علمی فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری اقدامات مقتضی را به منظور تسهیل ورود بیمه های تجاری به فرایند بیمه مسؤولیت مدنی شرکت ها و مؤسسات ارائه دهنده خدمات فنی و مهندسی کشاورزی فناورانه و شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان به عمل آورد.

۳- صندوق بیمه کشاورزی مکلف است از طریق کارگزاری شرکت های بیمه محصولات اساسی گندم، جو، برنج حبوبات گوشت قرمز و سفید، شکر، ذرت و دانه های روغنی را در مقابل خسارت های ناشی از سوانح طبیعی و حوادث بیمه اجباری تمام خطر نماید. حق بیمه سهم کشاورز از محل مطالبات کشاورز و از محل اعتبار ردیف خرید تضمینی پرداخت می شود.

فصل ۸ - نظام مدیریت یکپارچه منابع آب

ماده ۳۷ - در اجرای بند (۷) سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود:

جدول شماره (۷) اهداف کمی سنجه های عملکردی نظام مدیریت یکپارچه منابع آب بر مبنای سال آبی ۱۴۰۱

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
تأمین از منابع آب سطحی	میلیارد متر مکعب	۴۳,۴
تأمین از منابع آب زیرزمینی	میلیارد متر مکعب	۳۶,۷
تأمین از منابع آبهای نامتعارف (آب دریا و پساب)	میلیارد متر مکعب	۱,۷۷۴
کشاورزی	میلیارد متر مکعب	۶۵
شرب	میلیارد متر مکعب	۹,۲
صنعت	میلیارد متر مکعب	۳,۷
جبران تر از آب	میلیارد متر مکعب	۱۵
حفاظه محیط زیست	میلیارد متر مکعب	۱۰,۷

نظام مدیریتی آب

ماده ۳۸ - به منظور بهبود نظام تصمیم گیری استقرار حکمرانی مطلوب منابع آب کشور ایجاد وحدت رویه در انجام امور مربوط به اجرای سیاست ها و مدیریت به هم پیوسته منابع و مصارف آب در سطح ملی و حوضه های آبریز با اولویت مهار آبهای مرزی و حوضه ها و زیر حوضه های در برگیرنده مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و تالابها اقدامات زیر انجام می شود.

ب- دولت وزارت نیرو مکلف است به منظور پایداری سرزمین و مدیریت یکپارچه تالاب ها و دریاچه های کشور نسبت به ایجاد سازو کارهای اجرائی لازم تا پایان سال اول برنامه برای اجرای برنامه عمل ملی حفاظت و مدیریت تالاب ها با اولویت اجرای برنامه های جامع مدیریت زیست بومی تخصیص و تأمین نیاز آبی زیست محیطی و **جلوگیری از برداشت غیر مجاز این حقا به با تأکید بر وظایف و اختیارات وزارتخانه های جهاد کشاورزی نیرو و میراث فرهنگی گردشگری و**

صنایع دستی و سازمان حفاظت محیط زیست و حتی المقدور با جلب مشارکت بهره برداران و جوامع محلی در دست های پیرامون تالاب ها و دریاچه ها اقدام نماید.

ت - وزارت نیرو مکلف است در سال اول اجرای این قانون با رعایت مباحث مربوط به ترازنامه منابع آب و در راستای تعادل بخشی به سفره های آب زیرزمینی بازار مبادله آب های نامتعارف را با حفظ کاربری آب و جلوگیری از آلودگی و تخریب خاک ایجاد نموده و برای تشویق سرمایه گذاران حمایت های لازم را از طریق اعطای مجوزها با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰، ۱۲، ۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی کمک های فنی و اعتباری و استفاده از تسهیلات بانکی صورت دهد. آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر سازوکار این بازار شرایط مبادله حجم دوره و نوع مصرف آب با پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری سازمان سازمان حفاظت محیط زیست و وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی جهاد کشاورزی و صنعت معدن و تجارت تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ح - وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه های جهاد کشاورزی و کشور و با بهره گیری از مشارکت های مردمی که سهم دولت از محل پیش فروش آب استحصالی در بودجه سنواتی درج می شود اقدامات لازم را به منظور افزایش حجم آب استحصالی کشور حداقل به میزان پانزده درصد (۱۵٪) متوسط بلندمدت نزولات آسمانی سالانه (پنج درصد (۵) از محل مدیریت (کنترل) آبهای سطحی پنج درصد (۵٪) از طریق آبخیزداری و آبخوانداری و پنج درصد (۵) از طریق استحصال آبهای جوی و سامانه های استحصال آب باران و کاهش تبخیر از سامانه های ذخیره انتقال و توزیع آب به عمل آورد. تعدیل یا اصلاح جدول شماره (۷) قانون (موضوع ماده (۳۷) این قانون)، متناسب با آب استحصالی از عملکرد این بند به تصویب مجلس می رسد.

وزارت نیرو مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یک بار به مجلس ارسال نماید.

مدیریت مصرف و بهره وری آب

ماده ۳۹ - به منظور اصلاح الگوی مصرف بهینه آب و ارتقای بهره وری اقدامات زیر انجام می شود.

ب -

۱- آب مورد نیاز صنایع آب بر بجز صنایع غذایی بهداشتی و آشامیدنی از آب نامتعارف (از جمله پساب و آب دریا

تأمین می شود. وزارت نیرو مکلف است در مواردی که امکان تأمین آب نامتعارف وجود ندارد مشروط به وجود آب متناسب با ارزش اقتصادی آب و محصولات مجوز آب متعارف را به صورت موقت صادر نماید.

آیین نامه اجرائی این جزء و تعیین مدت موقت برای هر مجوز و همچنین تعیین ارزش اقتصادی آب توسط وزارت نیرو با همکاری وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

۲- وزارت نیرو مکلف است در راستای مدیریت یکپارچه آب و برق در چهار چوب سیاست های کلی نظام در حوزه های آب و انرژی و قوانین مانع زدایی از توسعه صنعت برق و توزیع عادلانه آب، ضمن بهره گیری حداکثری از ظرفیت های فنی و اجرایی بخش غیر دولتی بر توسعه اجرا و بهره برداری از طرح هایی که توسط سرمایه گذاران حوزه آب و برق اجرا می شود نظارت نماید مجریان این طرح ها مکلفند در چهارچوب نظام فنی و اجرایی و سیاست های ابلاغی و مقررات وزارت نیرو طرح ها و زیر طرح پروژه های خود را اجرا نمایند. آیین نامه اجرایی این جزء توسط وزارت نیرو و با هماهنگی وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

پ -

تبصره ۲- دولت مکلف است نسبت به افزایش بهره وری آب کشاورزی موضوع سیاست های کلی برنامه هفتم از طریق سایر روش ها غیر از موارد موضوع این بند اقدام قانونی به عمل آورد.

ث - وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و نفت و سازمان حفاظت محیط زیست به منظور کاهش آب مصرفی بخش صنعت و معدن ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به باز تخصیص آب مصرفی صنایع بزرگ آب بر در سراسر کشور و ابلاغ زمان بندی تأمین آب جایگزین با اولویت منابع آبی نامتعارف اقدام نماید. در پایان زمان بندی ابلاغ شده بهای آب متعارف تحویلی یا برداشتی صنایع بزرگ آب بر در صورت وجود ظرفیت منابع آبی نامتعارف و جایگزین در محدوده استقرار صنایع مزبور، معادل متوسط بهای تمام شده طرح های تأمین آب جایگزین تعیین می گردد. منابع حاصل به حساب درآمد شرکت مدیریت منابع آب ایران نزد خزانه داری کل کشور واریز و متناسب با وصول درآمد صرف اجرای طرح های استانی و ملی بخش آب و فاضلاب مصوب در قوانین بودجه سنواتی می گردد. شهرک ها و نواحی صنعتی و صنایع و معادن مشمول این بند در دریافت تسهیلات و مزایده استفاده از پساب در اولویت هستند.

منابع آبهای سطحی و زیرزمینی

ماده ۴۰ - به منظور حفظ منابع آبی تعادل بخشی و مهار افت سطح آبهای زیرزمینی و جلوگیری از اضافه برداشت از منابع آبی کشور اقدامات زیر انجام می شود:

الف - دستگاه های اجرایی مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی و نیروهای مسلح مکلفند با همکاری وزارت نیرو در سال اول اجرای برنامه تمامی منابع آبی در اختیار خود را به ابزار اندازه گیری هوشمند استاندارد تحت پایش این وزارتخانه، مجهز و مصارف آب خود را در سقف مجاز اعلامی وزارت مذکور تنظیم نمایند. در صورت عدم رعایت این تکالیف هرگونه برداشت از این منابع آبی غیر مجاز تلقی شده و وزارت نیرو مکلف است در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط با آن برخورد نماید.

تبصره - در شرایط تنش آبی با تصویب شورای عالی آب دستگاه ها و نهادهای مذکور مکلفند منابع آبی و اراضی مستعد برای حفر چاه آب شرب خود را در اختیار وزارت نیرو قرار دهند.

ج - انتقال آب بین شش حوضه آبریز داخلی برای مصارف غیر شرب ممنوع است. تأیید تخصیص آب و اجرای طرح های انتقال آب شرب بین حوضه های آبریز و استان ها پس از طی مراحل فنی و تصویب در شورای عالی آب با لحاظ نیازهای زیست محیطی طبق استانداردها و حدود مجاز مندرج در اسناد و قوانین برای حبابه های مبدأ امکان پذیر می باشد.

تبصره - استحصال و انتقال آب از دریا و دریاچه ها مشمول حکم این بند نمی شود.

چ - وزارت نیرو مجاز است از طریق بخش خصوصی تا پایان اجرای برنامه تمهیدات لازم جهت تأمین، طراحی و ساخت حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) از آب شیرین کن های مورد نیاز استان های واقع در سواحل خلیج فارس و دریای عمان و دریای خزر را از طریق خرید تضمینی آب شیرین شده و نیز مدیریت هوشمند و تجمیع خرید آب شیرین کن ها از طریق انتقال فناوری به داخل از جمله توسط جهاد دانشگاهی، دانشگاه ها مراکز پژوهشی و **شرکت های دانش بنیان و بخش خصوصی** به انجام برساند. ح در راستای پایدار نمودن شرایط دریای خزر دولت مکلف است مطالعات تمهیدات و اقدامات لازم را انجام دهد.

فصل ۹- انرژی

مصرف انرژی

ماده ۴۶ - به منظور مدیریت و کاهش شدت انرژی اقدامات زیر انجام می گیرد:

الف -

۱ - وزارتخانه های نفت نیرو صنعت معدن و تجارت و کشور مکلفند به منظور رفع ناترازی های انرژی و افزایش سهم انرژی های تجدید پذیر در تأمین برق کشور، در قالب ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به اتخاذ تمهیدات لازم جهت توسعه احداث نیروگاه های خورشیدی و بادی نیروگاه های خود تأمین در بخش های صنایع کوچک و متوسط کشاورزی تجاری، عمومی، اداری و خانگی برقی سازی خودروها با اولویت اتوبوس های شهری تاکسی ها، موتور سیکلت ها و تأمین سرمایش و گرمایش ساختمان ها در استان های ساحلی جنوب کشور با استفاده از مکنده پمپ های حرارتی زمین گرمایی اقدام نمایند.

فصل ۱۰- طرح های صنعت، معدن و رشد تولید

ماده ۴۷- در اجرای بندهای (۸) و (۹) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این قانون اقدام می شود::

تبصره ۱-

۱- میزان افزایش سالانه اشتغال در بخش معدن و صنایع معدنی در طول اجرای برنامه بیست درصد (۲۰٪) است.

۲- در اجرای احکام این جدول باید افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش از مواد خام تا محصولات نهایی با حفظ رقابت پذیری و پرهیز از خام فروشی رعایت شود.

۳- تولید انواع خودرو و نیز اسقاط انواع خودرو فرسوده و همچنین تولید خودروهای برقی و برقی - بنزینی متناسب با احکام سیاست های کلی محیط زیست صورت می پذیرد.

ماده ۴۸- به منظور تحقق سیاست های کلی از جمله رشد اقتصادی، اجرای طرح های عظیم اقتصادی ملی پیدشیران روزآمد و مبتنی بر آینده نگری و تکمیل زنجیره ارزش و جهش اقتصادی اقدامات زیر انجام می شود:

الف - سازمان با همکاری وزارتخانه های ذی ربط مکلف است چند طرح بزرگ اقتصادی ملی و پیدشیران از جمله موارد زیر را تهیه نموده و ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران برساند.

۱- دالان های راهبردی گذر (ترانزیت) ریلی و دریایی.

۲- قطار سریع السیر در مسیرهای طولانی و پر مسافر از جمله تهران - مشهد .

۳- تحول رقومی (دیجیتال) به منظور به کارگیری قابلیت های فناوری رقومی (دیجیتال) ۹ برای تحول در رویه ها و فرایندهای عملیاتی تحول در کسب و کار سطوح دیوان سالاری کشور تحول در دامنه خدمات رسانی و تحول فرهنگ سازمانی با تضمین دستیابی به سرعت عملکرد بیشتر امنیت بالاتر و بهبود خدمات با استفاده از راه حل های رقومی (دیجیتال) یکپارچه.

۴- توسعه منطقه مکران و اروند با رویکرد درونزایی و برونگرایی با هدف تبدیل شدن به مرکز مبادلات بین المللی تولیدی، تجاری و گردشگری .

۵- مهار و انتقال آب های مشترک و مرزی و لایروبی اروندرود و توسعه شهرها و روستاهای ساحلی با رعایت اصول آمایش و توسعه پسرانه .

۶- توسعه خوشه های تولیدی و کسب و کار با هدفگیری جذب سرمایه خارجی و توسعه بازارهای صادراتی.

ب- به منظور گسترش صادرات دانش فنی و خدمات فنی طراحی و مهندسی و پیمانکاری کشور با اولویت زنجیره صنایع و صنایع معدنی و همچنین جلوگیری از خام فروشی و تکمیل زنجیره ارزش و رویکرد جهش اقتصادی و در راستای توسعه و ارتقای نقش و جایگاه بخش معدن و صنایع معدنی در توسعه کشور، دولت مکلف است اقدامات زیر را در طول اجرای برنامه انجام دهد.

۱-

۱-۱- امکان سنجی و شناسایی کشورهای هدف صادرات دانش فنی و خدمات فنی طراحی و مهندسی و پیمانکاری و مبادله موافقتنامه توسعه همکاری در بخش معدن و صنایع معدنی اعم از اکتشاف، بهره برداری و فراوری.

۱-۲- صدور بیمه نامه و تضمین به نام صادر کننده خدمات انتقال دانش فنی طراحی مهندسی و پیمانکاری توسط شرکتهای بیمه صندوقهای ضمانت و صندوق ضمانت صادرات ایران برای صادر کنندگان به کشورهای هدف صادراتی.

۱-۳- تعریف و ارائه خدمات کنسولی ویژه به شرکتهای مذکور توسط وزارت امور خارجه و همچنین امضا و مبادله موافقتنامه های همکاری با کشورهای هدف صادراتی.

۱-۴- شناسایی و حمایت از شرکتهای ایرانی واجد توانمندی های خاص برای ایفای نقش مبتکرانه در عرصه بین المللی و فراهم نمودن زمینه حضور شرکتهای ایرانی دارای توانمندی لازم جهت صادرات دانش فنی و خدمات فنی طراحی و مهندسی و پیمانکاری و تولید کننده تجهیزات و ماشین آلات معدنی در عرصه بین المللی از جمله نمایندگان شگافهای بین المللی و بازارهای جهانی.

۲- وزارت صنعت معدن و تجارت مکلف است جهت اعمال حاکمیت و نقش نظارتی خود بر اکتشاف، استخراج و فراوری مواد معدنی کشور قطب های معدن کاری کشور را تعیین نموده و **نسبت به برنامه ریزی آمایش معدنی در این قطب بها پس از تصویب در شورای عالی آمایش سرزمینی با رعایت قوانین و مقررات نیاز** سنجی و نحوه انجام عملیات اکتشافی طراحی و برنامه ریزی تولید و عملیات معدن کاری نیاز سنجی و طراحی خدمات آموزشی پژوهشی فناوری و مشاوره مهندسی اقدام کند.

۴- به سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و شرکت های تابعه اجازه داده می شود نسبت به مشارکت اعم از مالی و فنی در محدوده های دارای پروانه اکتشاف از جمله پروانه های اکتشاف حاصل از محدوده های امید **بخش با بخش خصوصی واجد صلاحیت های** مالی و فنی مطابق با ضوابط و مقررات اقدام نماید.

۵- وزارت صنعت معدن و تجارت مکلف است با اقدامات و راهکارهای لازم و با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و همچنین از طریق انتقال دانش فنی و فناوری تکنولوژی عمق متوسط اکتشاف ذخایر معدنی را به میزان متوسط عمق اکتشاف جهانی برساند.

۸- وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به تدوین برنامه سرمایه گذاری توسعه زیر ساخت های راه آهن کشور توسط سازمان های توسعه ای و **بخش خصوصی با اولویت بخشی به حمل بار مواد معدنی از طریق راه آهن** متناسب با برنامه های تولید بخش معدن و صنایع معدنی در طول اجرای برنامه مبادرت ورزد.

۹- دولت مکلف است جهت تحقق **زنجیره ارزش صنایع معدنی** و پتروشیمی و به منظور حفظ محیط زیست و در راستای کاهش مصرف مواد بسیاری (پلیمری) در صنایع پایین دستی پتروشیمی و صنایع تکمیلی و بسته بندی اقدامات، حمایت ها و مشوق های لازم در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط جهت شناسایی اکتشاف فراوری بهره برداری و تولید مواد اولیه معدنی جایگزین مواد بسیاری (پلیمری) را در طول اجرای برنامه انجام دهد.

۱۰- **وزارتخانه ها و سازمان های زیر مجموعه آنها نهادها، مؤسسات دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی و شرکت های دولتی از جمله شرکت های مستلزم ذکر یا تصریح نام که پهنه ها و محدوده های معدنی در اختیار دارند مکلفند حداکثر ظرف یک سال از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به تعیین تکلیف اعم از واگذاری طی اخذ مجوزهای لازم و رعایت تشریفات قانونی یا مشارکت یا ارائه برنامه مدون با تعهد به اجرا مطابق برنامه ارائه شده اقدام نمایند** در غیر این صورت وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از اتمام مهلت مذکور مکلف به ابطال مجوزهای مربوط میباید. در مورد صندوق های بازنشستگی اولویت با ارائه برنامه مدون با تعهد به اقدام مطابق برنامه خواهد بود. حکم این بند شامل قراردادهای قانونی و صحیح و معتبر و لازم الاجرای تعیین تکلیف شده ای که خلاف تعهدات مندرج در آن از سوی متعهد عمل نشده، نمی گردد.

۱۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با همکاری وزارت امور خارجه و **اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی ایران** در طول اجرای برنامه اقدامات لازم در زمینه شناسایی ذخایر معدنی فرا سرزمینی و دریایی و برنامه ریزی جهت بهره مندی از این معادن را انجام دهد.

۱۳- سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مکلفند نسبت به ارائه پاسخ استعلام های مربوط به طرح های عمرانی و **طرح های سرمایه گذاران طرح پروژه های صنعتی معدنی و اکتشافی** حداکثر ظرف دو ماه اقدام نمایند و در صورت رد گزارشها و درخواستهای مذکور دلایل آن را به صورت کتبی شفاف و مستند به قوانین و ضوابط فنی مربوط با ارائه راهکارهای عملیاتی برای رفع آن به ذی نفعان اعلام کنند. **عدم پاسخ سازمان های یاد شده در مهلت مقرر به منزله تأیید می باشد.**

۱۴- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است به منظور **احقاق حقوق دولت در بهره برداری از معادن** به گونه ای برنامه ریزی نماید که تا پایان سال اول برنامه امکان محاسبه دقیق میزان برداشت از معادن توسط سامانه های هوشمند فراهم گردد.

۱۵- وزارت صنعت معدن و تجارت مکلف است از طریق سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با رعایت قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی از محل مبالغ مازاد بر اعتبار مصوب سود ویژه سهم دولت سود ابرازی و مازاد بر مالیات عملکرد پیش بینی شده در قوانین بودجه سنواتی و در سقف منابع بودجه عمومی در هر سال و با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی نسبت به **سرمایه گذاری در حوزه زیر ساخت بخش**

معادن و صنایع معدنی اکتشاف، استحصال و بهره برداری عناصر معدنی نادر و کمیاب و تکمیل طرحهای نیمه تمام معادن و صنایع معدنی اقدام نماید

پ- به منظور تأمین پایدار برق مورد نیاز صنایع و معادن به ویژه در زمان اوج مصرف و ناترازی آن در کشور:

۱- واحدهای صنعتی معدنی و کشاورزی مجازند نسبت به طراحی و اجرای طرح های تولید یا ارتقای بهره وری برق اقدام نمایند. وزارتخانه های نیرو، نفت و جهاد کشاورزی و صنعت معدن و تجارت مکلفند با استفاده از زیر ساخت های موجود در اختیار خود در قبال دریافت هزینه مربوط پس از واریز به خزانه داری کل کشور نسبت به اجرای این حکم اقدام نمایند به طوری که برق تولید با صرفه جویی شده را بدون اعمال محدودیت وفق قراردادی که با وزارت نیرو منعقد می نماید در اختیار واحدهای مذکور با واحدهای طرف قرارداد آنها قرار دهند. قطع برق این واحدها متناسب با مقادیر تولید با صرفه جویی شده آنها و تعیین سقف برای این واحدها در تأمین برق از این محل ممنوع است. در اجرای این جزء رعایت ماده (۴) قانون مانع زدایی از توسعه صنعت برق ضروری است.

۲- احداث و توسعه نیروگاه های تجدید پذیر توسط بهره برداران معادن و یا طرف های قرارداد آنها در داخل محدوده معدنی یا در جوار آن به میزان بیست درصد (۲۰٪) سرمایه گذاری در نیروگاه به تأیید وزارت نیرو مشمول معافیت موضوع تبصره (۵) ماده (۱۴) قانون معادن مصوب ۱۳۷۷، ۲۰۲۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی در دوره اجرا می شود.

ت- وزارت صنعت معدن و تجارت با همکاری دستگاه های ذی ربط مکلف است نسبت به تهیه سند راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره های ارزش کشور بر مبنای معیارهای آمایش سرزمین و توسعه متوازن نفی خام فروشی و تکمیل زنجیره ها، تحرک بخشی به صادرات و انتشار فناوری های نوین و با تکیه بر مزیت ها و اولویت های کشور از جمله صنایع برق و ریز (میکرو) الکترونیک خودرو سازی با اولویت خودروهایی برقی و برقی بنزینی (هیبریدی)، ماشین سازی و ساخت تجهیزات صنایع پایین دستی نفت و گاز و پتروشیمی معدن با اولویت مس و عناصر نادر خاکی خدمات فنی مهندسی نساجی و پوشاک و بازیافت همراه با اخذ نظرات اتاق های بازرگانی صنایع معدن و کشاورزی ایران تعاون ایران و اصناف ایران در چهارچوب الزامات و طی تشریفات قانونی اقدام نموده و ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون آن را به تصویب هیأت وزیران برساند.

این سند در طول اجرای برنامه مبنای کلیه تصمیم گیری ها، مصوبات آیین نامه ها و بخشنامه های دولتی بوده و وضع هر نوع مقررات مغایر با آن ممنوع است. همچنین کلیه حمایت های مالیاتی تعرفه ای تسهیلات بانکی و واگذاری زمین در این سند در چهارچوب قوانین مقرر می شود.

حکم این بند شامل اصلاحات سند یاد شده توسط مرجع وضع آن است. اصلاح این سند در طول برنامه در چهارچوب قوانین با تصویب هیأت وزیران و حداکثر سالانه یک بار امکان پذیر است.

تبصره ۲- وزارت صنعت معدن و تجارت مکلف است با هماهنگی وزارت کشور و جهاد کشاورزی و همکاری سایر دستگاه های اجرائی متولی طرح های تولید و اشتغال و اتاق بازرگانی صنایع معدن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران بر مبنای سند فوق الذکر نقشه راه زنجیره های اقتصادی مزیت دار استان ها را متناسب با ظرفیت ها و

مزیت های بومی و نقش استانیها در زنجیره های ارزش ملی ظرف دو سال از لازم الاجرا شدن این قانون تدوین و در شورای عالی آمایش سرزمین به تصویب برساند. دبیرخانه ملی راهبری زنجیره های اقتصادی مزیت دار استانی با استفاده از امکانات و نیروهای موجود به تشخیص رئیس جمهور در یکی از وزارتخانه های ذی ربط و دبیرخانه های استانی آن در استانداری ها مستقر می شود.

سازمان و وزارت صنعت معدن و تجارت مکلفند گزارش عملکرد این تبصره را هر شش ماه یک بار به کمیسیون صنایع و معادن مجلس ارسال نمایند.

تبصره ۳- کلیه مجوزها و نیاز سنجی های موجود در این قانون مشمول ماده (۷) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی می باشد.

۲- به منظور توسعه اشتغال و رشد اقتصادی از طریق سرمایه گذاری بخش خصوصی و تعاونی :

۱-۲- قیمت گذاری دولتی به استثنای کالاهای اساسی یارانه ای و کالاهای خدمات انحصاری و خدمات دولتی ممنوع است.

این حکم در طول اجرای برنامه بر ماده (۲۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) حاکم است.

تبصره ۱- کالاهای اساسی یارانه ای کالاهایی است که از یارانه مستقیم ارزی یا ریالی مانند پرداخت مستقیم بخشی از قیمت کالا توسط دولت برخوردار شده اند.

تبصره ۲- کالاهای خدمات انحصاری، صرفاً کالاهای خدماتی است که بازار آنها توسط شورای رقابت به عنوان مصادیق بازارهای انحصاری تشخیص داده شده است.

تبصره ۳- کالاهای خدمات دولتی کالاهای خدماتی است که دولت تنها عرضه کننده آنها بوده و تولید و عرضه آن در تملک و اختیار دولت بوده و منافع حاصل از فروش آن نیز مستقیماً در اختیار دولت قرار می گیرد.

۲-۲- به منظور بهبود عملکرد و تمرکز شورای رقابت بر استفاده از ابزارهای گوناگون و با هدف افزایش رقابت پذیری کسب و کارها در ایران، شورای رقابت مکلف است نسبت به تعیین مصادیق و تصویب دستورالعمل تنظیم قیمت صرفاً در مورد بازارهای مصادیق انحصار طبیعی مقدار و شرایط دسترسی به بازار کالاهای خدمات انحصاری در هر مورد اقدام نماید.

۳- در طول اجرای برنامه در مورد آن دسته از طرح های سرمایه گذاری که در طی سالهای برنامه عملیات اجرائی آنها آغاز می شود و یا به بهره برداری می رسند. تحمیل هرگونه مالیات یا وضع عوارض جدید یا احکام جدیدی که محدودیتی در فعالیت طرحهای سرمایه گذاری موضوع این قانون ایجاد می کند، مگر با رأی دو سوم نمایندگان حاضر مجلس ممنوع است. دولت مکلف است با انعقاد قراردادهای حداقل پنجساله، روش قیمت گذاری انرژی یا نرخ خوراک و سایر نهاده های در اختیار دولت را که در این طرح ها استفاده میشوند تعیین کند. تغییر این نرخها ضمن قوانین بودجه سنواتی یا دیگر قوانین ممنوع است.

ج- به منظور حمایت و تقویت سازمان های توسعه ای موضوع ماده (۵) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور اصلاحی ۱۳۹۵،۱۱،۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن اقدامات زیر انجام می شود:

۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با رعایت قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی هفتاد درصد (۷۰) وجوه حاصل از هر نوع واگذاری سهام و سهم شرکت های وابسته و تابعه سازمان های توسعه ای را برای مشارکت با **بخش غیر دولتی به منظور** توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته توسعه زیر ساخت ها تکمیل طرحهای نیمه تمام ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه های نوین با فناوری پید شرفته و پرخطر و آماده سازی بنگاه ها برای واگذاری با رعایت گردش خزانه به حساب این سازمان ها واریز نماید وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است منابع حاصل از واگذاریهای موضوع این جزء را که تاکنون به حساب سازمان های توسعه ای واریز نگردیده به عنوان طلب این سازمان ها منظور نماید.

ح- به منظور ارتقای جایگاه صنایع کوچک و خوشه های صنعتی در رشد اقتصادی اقدامات زیر انجام می شود:

۱- وزارت صنعت، معدن و تجارت شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک های صنعتی ایران مجاز است حسب مورد با همکاری وزارتخانه های میراث فرهنگی گرد شگری و صنایع دستی ارتباطات و فناوری اطلاعات و جهاد کشاورزی سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری ها و دهیاری ها در چهارچوب طرح جامع شهری و هادی روستایی نسبت به ایجاد شهرک ها، نواحی و مجتمع های تخصصی در داخل حریم و محدوده شهری و روستایی در حوزه های فناوری اطلاعات آی تی) صنایع خلاق صنایع دستی و صنفی تولیدی و خدماتی، صنایع پاک و پسماندهای صنعتی اقدام نماید.

خ- به منظور توسعه و مدیریت هر چه بهتر شهرک ها و نواحی صنعتی و جلوگیری از هدر رفت منابع و ظرفیت های موجود در آنها:

۱- فسخ قراردادهای غیر فعال و خلع ید از اراضی راکد که باید به دلیل تخلف از انجام تعهدات قراردادی به تشخیص مراجع قانونی ذی صلاح صورت گیرد، در شهرکها و نواحی صنعتی در هر استان بر عهده کارگروهی متشکل از مدیر عامل شرکت شهرکهای صنعتی استان نماینده استاندار و نماینده رئیس کل دادگستری استان می باشد.

تبصره ۱- قراردادهایی که توسط واگذار شونده تخلف قراردادی منجر به فسخ یا صورت پذیرفته مشمول حکم این بند نمی باشد.

۲- هر گونه توسعه واحدهای موجود مستقر در شهرک ها و نواحی صنعتی در داخل همان شهرک ها و نواحی صرفاً در چهارچوب مقررات وزارت صنعت، معدن و تجارت و در سقف تأییدیه های اخذ شده آن شهرک یا ناحیه صنعتی بوده و از اخذ سایر مجوزها و استعلامات منوط به رعایت قوانین به تشخیص وزارت یادشده معاف می باشد.

د- به منظور تسهیل و رفع موانع و رشد تولید:

۱- در مورد پرونده های حقوقی غیر کیفری مربوط به واحدهای تولیدی و همچنین در رابطه با مطالبات موضوع ماده (۵۰) قانون تأمین اجتماعی، هرگونه توقیف و ضبط ماشین آلات ابزار تولید تجهیزات و مواد اولیه واحدهای تولیدی بازداشت و حبس مدیر عامل یا اعضای هیأت مدیره که با تشخیص کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان منجر به توقف تولید شود تا زمان قطعی شدن حکم، ممنوع است.

۲- واردات ماشین آلات با فناوری روز دنیا جهت جایگزینی با ماشین آلات فرسوده مشروط به عدم ساخت داخل یا کمبود ظرفیت های تولید داخل پس از تأیید شورای راهبری فناوری های دانش بنیان موضوع قانون جهش تولید دانش بنیان مجاز است. همچنین واحدهای دارای جواز نو سازی و بازسازی از معافیت حقوق گمرکی بابت واردات ماشین آلات مذکور معادل ارزش حامل های انرژی صرفه جویی شده توسط این واحدها برخوردار هستند.

۳- وزارت نیرو مکلف است به گونه ای اقدام کند که امکان صادرات برق به میزان حداقل ده درصد (۱۰) از تولید برق نیروگاههای تجدیدپذیر جدید الاحداث بخش غیر دولتی خصوصی و تعاونی و سه درصد (۳) از تولید برق نیروگاههای حرارتی جدید الاحداث بخش غیر دولتی خصوصی و تعاونی با تأمین زیر ساخت مورد نیاز با پرداخت هزینه توسط بخش غیر دولتی خصوصی و تعاونی فراهم شود.

در صورت ممانعت از صادرات برق توسط وزارت نیرو مطابق شرایط مذکور در ماده (۱۷) قانون مانع زدایی از توسعه صنعت برق این وزارتخانه مکلف است در پایان هر سال به ازای هر کیلووات ساعت کاهش سهم صادرات برق بخش غیر دولتی، خصوصی و تعاونی معادل متوسط نرخ وارداتی و صادراتی برق را از محل منابع داخلی خود به نیروگاه های مشمول فوق الذکر پرداخت کند سازمان مکلف است گزارش عملکرد دستگاه های مشمول این جزء را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

۴- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مجاز است با تأمین زیر ساخت های لازم برای ارتقای امنیت خدمات پستی و انجام عملیات و فرایندهای پست آماد و پشتیبانی (لجستیک و با مشارکت کارور (اپراتور های پستی و سایر فعالان حوزه حمل و توزیع کالا، نسبت به ایجاد سکوی ملی شبکه توزیع کالا و محصولات (اعم از صنعتی، کشاورزی و تجارت الکترونیک اقدام نموده و ساماندهی لازم برای مردمی سازی توزیع را مشروط به عدم تصدی **گری با عاملیت کامل بخش خصوصی و مردمی** به انجام برساند. در همین راستا وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران مکلف است نسبت به ایجاد درگاه صدور شناسه یکتای پستی مبتنی بر شناسه (کد) پستی فرستنده و گیرنده و مشخصات ارسال در بستر سکوی فوق با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی اقدام نماید.

اقتصاد دریا محور

ماده ۶۰- به منظور هدایت جمعیت و فعالیت های آب بر و صادرات گرا به قلمروهای مستعد کشور در چهارچوب اسناد آمایش سرزمین و استاد مدیریت یکپارچه سواحل، اقدامات زیر انجام می شود:

الف - وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی مکلف است در ارائه حمایت ها و مشوق ها برای ایجاد یا توسعه طرح های کسب و کار و ایجاد اشتغال اولویت را به جمعیت فعال در این مناطق اختصاص دهد.

ب - وزارت نیرو مکلف است آب مصرفی صنایع مستقر در استان های ساحلی جنوب کشور را از طریق احداث تأسیسات آب شیرین کن رأساً یا **با مشارکت بخش خصوصی** تأمین نماید.

پ - وزارتخانه های نفت و نیرو مکلفند برق و گاز مورد نیاز شهرک های صنعتی پالایشگاه ها پترو پالایشگاه ها مجتمع های فولادی و شهرک های شیلاتی و آبری پروری در این مناطق را به صورت پایدار تأمین نمایند.

فصل ۲۱ - سیاست خارجی

سیاست دیپلماسی اقتصادی

ماده ۱۰۱ - در اجرای بندهای (۱۰) و (۲۲) سیاست های کلی برنامه پنج ساله هفتم و به منظور تقویت رویکرد اقتصاد محور در سیاست خارجی و روابط منطقه ای و جهانی و تقویت پیوندهای اقتصادی با اولویت همسایگان وزارت امور خارجه مکلف است یا استفاده از تمام امکانات و ظرفیت های سیاست خارجی روابط دوجانبه سیاست (دیپلماسی) همسایگی و سیاست (دیپلماسی) چند جانبه و بین المللی برای پیشبرد سیاست (دیپلماسی) اقتصادی اقدامات زیر را حسب مورد با رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷) هشتادم (۸۰) و یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) قانون اساسی انجام دهد:

پ - فراهم آوردن زمینه استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی و تعاونی در جهت توسعه هر چه بیشتر روابط اقتصادی و تجاری خارجی با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران.

خ - کمک به ارتقای جایگاه جمهوری اسلامی ایران در سطوح منطقه ای و بین المللی با تأکید بر استفاده از ظرفیت سازمان های شانگ های، بریکس اکو و اتحادیه اقتصادی اوراسیا از طریق تقویت ابعاد مختلف گذر (ترانزیت) (انرژی، کالا، مسافر و گردشگری، توسعه سواحل مکران با اولویت تکمیل بندر چابهار، تکمیل و متصل نمودن کلیه بنادر گذری (ترانزیتی) سواحل شمالی و جنوبی کشور با تأکید بر منطقه آزاد اروند و منطقه ویژه اقتصادی امیرآباد تنوع بخشی هر چه بیشتر به بازارهای صادراتی و وارداتی کشور، جذب سرمایه گذاری خارجی یافتن سازوکارهای مقابله با تحریم های بانکی و بیمه ای به ویژه از طریق گسترش پیام رسان های بانکی جایگزین سوئیفت، کمک به جذب سرمایه و فناوری خارجی و بهره گیری از کشت فراسرزمینی در راستای ارتقای امنیت غذایی کشور پیگیری امور حقا به از کشورهای همسایه و بهره مندی کشور از دستاوردهای علمی و فناورانه دیگر کشورها در امر مصرف و توزیع آب، اتصال شبکه های انرژی کشورهای همسایه به شبکه داخلی کشور ارتقای صنعت گردشگری اعم از گردشگری سلامت سیاحتی علمی و زیارتی ارتقای جایگاه کشور در زمینه تجارت با تأکید بر تجارت فناوری و دانش بنیان و صدور خدمات فنی و مهندسی، انتقال و خدمات معاوضه سوآپ) انرژی اعم از گاز، نفت و برق با همکاری کلیه دستگاههای ذی ربط به ویژه وزارتخانه

های راه و شهر سازی جهاد کشاورزی میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی نفت نیرو و صنعت معدن و تجارت شورای عالی مناطق آزاد تجاری صنعتی و ویژه اقتصادی نهادهای انقلابی و **بخش های غیر دولتی اعم از بخش های تعاونی و خصوصی از جمله اتاق های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران** و تعاون مرکز و استان ها.

فصل ۲۳ - اصلاح نظام اداری

ساختار دولت

ماده ۱۰۵- به منظور ارتقای بهره وری نظام اداری کاهش هزینه های جاری و چابک سازی هوشمند سازی منطقی سازی و متناسب سازی اندازه دولت مبتنی بر نقش دولت در سیاست گذاری و تنظیم گری و کاهش تصدی گری اقدامات زیر انجام شود:

الف-

۳-۲- نسبت به انتقال امور تصدی گری غیر حاکمیتی که امکان خرید خدمات آن وجود دارد به بخش خصوصی اقدام نمایند.

ب- دولت مکلف است تا پایان سال سوم برنامه **دفاتر شرکت های صنعتی و معدنی که دولتی هستند یا قسمتی از سهام آنها از محل اموال و وجوه عمومی است را بجز موارد ضروری و در حد رفع ضرورت با مسئولیت وزارت امور اقتصادی و دارایی از تهران به محل شهرستان محل کارخانه منتقل نماید در صورت عدم انتقال تا پایان سال سوم برنامه سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است مالیات بر عملکرد سالانه دو برابری برای این شرکت ها منظور نماید.**

۴-

تبصره - دستگاه های اجرائی مکلفند نسبت به توانمند سازی بخش خصوصی و تعاونی برای مشارکت در ارائه خدمات اقدام نمایند.

نظام بهره وری

ماده ۱۱۱- به منظور استقرار کامل نظام بهره وری به صورت شفاف و تحقق سهم سی و پنج درصدی (۳۵٪) رشد بهره وری کل عوامل تولید در تأمین رشد اقتصادی هدف برنامه اقدامات زیر انجام می شود

الف - دولت مکلف است حداکثر شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون جداول کمی و کیفی شاخص های بهره وری در فصول مختلف برنامه برای تحقق سهم سی و پنج درصدی (۳۵٪) رشد بهره وری کل عوامل تولید در تأمین رشد

اقتصادی هدف برنامه هشت درصد (۸٪) را تهیه نموده و به تصویب شورای عالی راهبری برنامه موضوع بند «الف» ماده (۱۱۸) این قانون برساند و گزارش عملکرد آن را سالانه به مجلس ارائه کند.

ب- دولت مکلف است در راستای ارتقای اثر بخشی و انسجام اقدامات متولیان بهره وری در کشور و تقویت نقش تنظیم گری طرح نظام ملی بهره وری، مشتمل بر هدف گذاری کمی، شرح تکالیف نقش آفرینان آن و تقسیم کار ملی و استانی را مبتنی بر جهت گیری های زیر حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب شورای عالی راهبری برنامه برساند و گزارش عملکرد نظام ملی بهره وری را به صورت سالانه به مجلس ارائه دهد.

فصل ۲۴- تحول فضایی و حقوقی

ماده ۱۱۷ - به منظور ساماندهی امور حقوقی دستگاه های اجرائی اقدامات زیر انجام می گیرد.

ب- اختلافات میان دستگاه های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که ذیل قوه مجریه می باشند با رعایت اصل یکصد و سی و چهارم (۱۳۴) قانون اساسی حل و فصل میشود. چنانچه دستگاه های اجرائی به هر دلیلی از اجرای تصمیم خودداری کنند سازمان مطابق تصمیم مذکور مبلغ مورد حکم را از اعتبارات بودجه سنواتی سال آینده دستگاه مربوط کسر و به اعتبارات دستگاه اجرائی ذی نفع اضافه می کند. در مورد آن دسته از شرکت های دولتی یا مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت یا مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی یا بانک ها که فاقد ردیف در بودجه سنواتی بوده و یا فاقد حساب های متمرکز هستند اجرای تصمیم مذکور از محل حساب های متعلق به آنها بر عهده خزانه داری کل کشور با بانک مرکزی از محل اعتبارات بودجه سال بعد می باشد. در هر حال ارجاع اختلاف میان دستگاه های اجرائی به قوه قضائیه منوط به تأیید هیأت وزیران است. معاونت حقوقی ریاست جمهوری اجرای تصمیمات متخذ را پیگیری می کند. دعاوی کیفری از شمول مقررات این بند خارج است.

ساختار راهبری برنامه

ماده ۱۱۸ -

ب - دولت مکلف است با بسیج و بکارگیری همه امکانات و منابع دولتی غیر دولتی بخش خصوصی و تعاونی و نیز تسهیلات و سایر ظرفیت های داخلی و خارجی و منابع عمومی نسبت به اجرای کامل و دقیق احکام برنامه اقدام نماید. دولت مکلف است حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون برنامه تأمین مالی پنجساله آن را به تفکیک سال های برنامه پس از تصویب در شورای عالی راهبری برنامه موضوع بند الف این ماده به مجلس تقدیم نماید. جدول تأمین منابع موضوع این بند تحت عنوان منابع اجرای احکام برنامه هر سال در بودجه سنواتی درج میشود و میزان تحقق آن در گزارش سالانه موضوع تبصره (۲) بند «الف» این ماده گزارش می گردد.

ماده ۱۱۹- دولت مکلف است حداکثر ظرف یک سال پس از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به موارد زیر با تأکید بر ایجاد نهاد پیشران مطابق نظر هیأت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاستهای کلی نظام و تعیین تکلیف نسبت به ارتقای نحوه اداره و مدیریت مناطق آزاد تجاری صنعتی و ویژه اقتصادی، اقدام لازم را در چهارچوب قوانین به عمل آورد:

۱- تدوین جدول کمی و روش های تجهیز منابع مالی برای **تحقق رشد اقتصادی هشت درصد (۸٪)**

۲- **برنامه رفع نائزای های اقتصادی کلان.**

۳- **تعیین سهم بخش خصوصی و تعاونی در رشد اقتصادی.**

۴- الزامات رشد بیش از بیست و پنج درصدی صادرات غیر نفتی .

۵- برنامه رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و تراز تجاری .

۶- برنامه تقویت سهم و الزامات پیشتازی اقتصاد دانش بنیان و افزایش سهم صادرات محصولات و خدمات با فناوری بالا .

۷- برنامه ارتقای شاخص های عدالت اجتماعی .

۸- برنامه سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به ویژه در مرحله توزیع .

۹- برنامه برای رفع تبعیض ناروا در بهره مندی از منابع عمومی .

۱۰- برنامه تحقق عدالت مالیاتی .

۱۱- برنامه نظام تأمین مالی خرد .

۱۲- برنامه تقویت فرصت برابر و عادلانه در استخدام و پست ها از جمله مدیریتی اقتصادی و مالی .

۱۳- برنامه کاهش نائزای تجاری غیر نفتی .

۱۴- برنامه کاهش نائزای حساب سرمایه .

۱۵- برنامه تقویت حکمرانی و مدیریت ریال .

۱۶- برنامه کاهش سوداگری در بازار ارز و مدیریت انتظارات .

۱۷- برنامه تعیین تکلیف بدهی های دولت به سازمان تأمین اجتماعی، شهرداری ها قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء و موارد مشابه.

۱۸- برنامه شفاف سازی درآمدها و هزینه های شرکت ملی نفت .

۱۹- برنامه جامع رسوخ فناوریهای چهارگانه اطلاعات و ارتباطات زیست .

فناوری ریز فتاری و انرژی های نو تجدید پذیر .

۲۰- تکمیل کلیه جداول برنامه شامل وضع موجود وضع هر سال به تفکیک) و وضع پایان پنج سال .

۲۵- تعیین طرح های پیشران زیر :

۴-۲۵- طرحهای هم افزایی بخش های صنعت و معدن و مسکن .

الف- شمول احکام این قانون بر دستگاههای تحت نظر مقام معظم رهبری (مدظله العالی) بر اساس اذن معظم له می باشد.

ب- آیین نامه های مورد نیاز این قانون در مواردی که مدت خاصی برای تصویب آن پیش بینی نشده است، حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه می شود. و به تصویب هیأت وزیران میرسد. همچنین دولت با دستگاههای اجرائی در مواردی که موظف به تهیه و ابلاغ برنامه دستور العمل بسته اجرائی شیوه نامه و سایر موارد و یا ایجاد سامانه های رقومی شده اند ولی مدت خاصی برای آن پیش بینی نشده است، مکلفند تا پایان سال ۱۴۰۳ نسبت به تهیه و تصویب آن اقدام نمایند.

پ- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰،۱۱،۲۷ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن در طول اجرای برنامه تنفیذ میشود و دولت مکلف است ظرف شش ماه جهت تعیین تکلیف آن قانون اقدام لازم را به عمل آورد.

ت- از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا زمان لازم الاجرا شدن این قانون، قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵،۱۲،۱۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی معتبر است.